



# BONA PAU

PREMSA LOCAL

Nº. 602 - Any LI - MONTUÏRI - ABRIL - 2003



**El carnaval i el dia de la natura, a les escoles**  
**Designats els 4 caps de llista**  
**El carrer de Palma de bell nou asfaltat**  
**L'ampliació el camp de futbol prest serà un fet**





## BREUS

### Homenatge al P. Martorell

Amb motiu del 90<sup>è</sup> aniversari del natalici del nostre paisà i compositor, Pare Antoni Martorell, *L'Escola d'Orgue Clàssic* i altres entitats culturals d'Inca el passat 9 de març li varen retre homenatge amb un concert musical integrat per obres organístiques del propi autor, amb l'actuació del concertista d'orgue italià Robert Marini i la soprano inquera Pilar Rosselló. Assistiren a l'acte una cinquantena de montuïrers.

### L'ocupació de terrenys per a la nova carretera, aprovada

El Consell de Govern va aprovar el passat 14 de març la declaració urgent d'ocupació dels terrenys corresponents a les obres de desdoblament del tram Casablanca-Montuïri amb un pressupost de 56 milions d'euros. Aquesta ampliació suposarà la construcció de 6 noves rotondes i 4 enllaços a diferent nivell.

### Obres de regulu

El passat 17 de març el Conseller d'Agricultura Mateu Morro, el Director General de Desenvolupament Rural, Mateu Ginard i els batles d'Algaida, Jaume Jaume i el de Montuïri, Gabriel Matas visitaren les obres de la depuradora d'Algaida i Montuïri perquè la comunitat de regants formada per 11 agricultors d'Algaida i Montuïri puguin reutilitzar les aigües regenerades, dins



Grup de 50 persones de Gent Gran de Montuïri que de l'11 al 14 de febrer passat feren un viatge socio-cultural a La Rioja

una superfície regable total de 12'52 hectàrees. El cabdal mitjà diari produït és de 1.200 m<sup>3</sup> i el degoteig és el sistema de reg recomanat.

### Presentació del llibre de Conte Curt

Tot està previst perquè el proper 21 d'aquest abril, segona feta de Pasqua, a les 21'30h a la sala d'actes de l'Ajuntament se celebri la presentació del llibre que inclou els 3 contes guanyadors de la passada edició, XI Concurs de Conte Curt Antoni Gomila, Sant Bartomeu 2002. I enguany, en homenatge al qui en fou coordinador i promotor, Antoni Gomila, s'hi han inclòs també els 2 accèssits i els 6 finalistes. S'ha convidat el Conseller de Cultura perquè en faci la presentació.

### El Corrolongua 2003

Amb algunes modificacions respecte a anys anteriors, la flama de la llengua catalana tornarà travessar Mallorca els primers dies de maig. S'espera la participació de milers de persones a fi que serveixi per donar impuls a la feina que s'ha de fer els propers anys i al mateix temps serveixi com a manifestació de l'afany per fer servir la llengua catalana.

Aquesta revista ha rebut el suport del



GOVERN DE LES ILLES BALEARS

Conselleria d'Educació i Cultura  
Direcció General de Política Lingüística

## ES GRAONS

### Reutilització

Un fet ben positiu és el poder regar amb aigua regenerada les terres al voltant de la depuradora aprofitant d'aquesta manera un cabdal que permetrà un consum d'aigua amb un òptim rendiment per als cultius.



### Menyspreable

Sempre que es vagi de bona fe és bo que hi hagi ciutadans que es prenguin seriosament la política. En canvi són rebutjables certes persones que amb els seus comentaris menysvaloren o desconsideren aquelles que amb honestat s'afanyen aportant temps i prestigi en bé de la comunitat.

## BONA PAU Montuïri

Director: Onofre Arbona Miralles

Redactors i col·laboradors:

Joan Miralles i Monserrat, Catalina Sastre Pericàs, Guillem Mas Miralles, Miquel Martorell Arbona, Antoni Mateu Socias, Melcior Nicolau Jaume, Catalina Barceló Mayol, Josep Oliver Verd, Rafel Pons Mairata, Felip Munar i Munar, Gabriel Camps Ferrer, Miquel Mascaró Crespí, Joan Barceló Cerdà, Lluís Servera Sitjar i Andreu Vidal Rossinyol.

Administració: Martí Ferrer Sampol

C/ Es Pujol, 5 - 07230 Montuïri - Tlf. 64 66 93

Imprimeix: Tirrena, S.A. Manacor

Depòsit legal: PM 133 - 1958

Nota: Les opinions aparegudes en els articles firmats, sols són atribuïbles als seus autors.

Correu electrònic: oabonapau@terra.es

## Consciència de poble

A Montuïri encara queden moltes cases antigues que s'haurien de considerar patrimoni de tots, perquè a més de ser testimoni viu d'un passat i de donar constància de l'existència d'un poble que estimava i estima les seves originals arrels, ha sabut conservar molts d'anys les senyes arquitectòniques que el distingien.

Avui, degut a l'orografia del poble i a haver volgut copiar especials o determinades edificacions, el poble va canviant. Com també han hagut de sofrir obligades transformacions aquelles façanes i entrades i portals de certs edificis a causa d'haver-se modificat l'altura del pis dels carrers. I ja no diguem d'algunes cases que sembla estan construïdes a dos o més pisos d'altura, edificis aixecats fa més de cent o dos-cents anys i que amb el pas del temps deixaren d'estar al nivell dels carrers; unes vegades perquè fou elevat i altres, baixat. Això es veu a cop d'ull. Unes façanes i cases que foren retocades i altres, poques, encara resten immutables.

Moltes d'aquestes façanes que encara subsisteixen de temps passat i són dignes de conservar-se no haurien de desaparèixer. Val la pena deixar-les tal com es troben o senzillament retocar-les perquè es puguin conservar. En tot cas a l'interior de les cases fer les reformes convenients perquè responguin a les necessitats actuals i al confort d'avui en dia.

I respecte als portals, a Montuïri en tenim de molt variats dins els clàssics i tradicionals que encara es conserven. Es poden contemplar, per exemple, filloles de marès, pedres que surten i engalanan algunes finestres, com també i per altra part, arcs interiors que sostenen una estructura arquitectònica corbada, d'un valor singular, o simplement arcs de volta apuntada. Són peces o conjunts també dignes de conservar, almanco per la simplicitat d'unes envejables línies sistematitzades. Pensem que possiblement els nostres padrins se'n vanagloriaven,

d'aquestes construccions que, per altra part, en el seu temps, varen haver d'aixecar sense la maquinària i eines de les que avui es disposa.

Quan tots els montuïrers tenguem consciència del que ha estat, de la manera com varen haver de viure els nostres avantpassats, de l'esforç a què es varen veure obligats a haver de suportar per aconseguir aixecar un poble com aquest, valorarem el patrimoni que hem rebut, ens esforçarem per conservar-lo tan bé com puguem i, si és necessari, ens afanyarem per millorar-lo.

Tots desitjam un Montuïri més perfecte, apuntam determinats defectes perquè es correguin, exigim millores als responsables municipals o demanem amb insistència que s'adobin determinats indrets. Però... nosaltres, feim la mateixa cosa i obram a ca nostra de semblant manera d'així com exigim als altres?

Possiblement encara manca aquella consciència de poble, d'una gran família que amb deliri i afany conserva les arrels d'un passat, no sols per fer-ne gala, sinó perquè realment l'estima.

O. ARBONA



En alguns carrers, com el de Sant Bartomeu, encara resten vestigis d'haver baixat el pis del carrer

## DOS DITS DE SENY

### Les renyades

*És freqüent que molts de pares renyin els seus fills perquè no es porten així com pertoca o perquè desobeeixen o perquè incompleixen allò que se'ls havia encarregat.*

*Altres vegades són els mateixos esposos que si bé en casar-se s'havien promès un a l'altre viure en completa harmonia, en haver transcorregut alguns anys de matrimoni, aquelles atencions i gentileces de fadrins es converteixen primer en desatencions i més tard en renyades. I encara pitjor: s'han donat ocasions en què un els dos, per no haver d'aguantar queixes o amenaces s'absenta de dia o de nit i llavors vénen els zels i el perill que acabi de mala manera allò que tan bé havia començat.*

*Es comenta i amb fonaments que de tots els sistemes segurs, diabòlics, inventats pels dimonis de l'infern per destruir l'amor, les renyades són els més segurs. Ve a ser com la picada d'una serp venenosa que quasi sempre mata.*

*N'hi ha que ho descobreixen, però ja és massa tard; com és el cas de la dona del famós escriptor rus, el comte León Tolstoi, un dels millors novel·listes de tots els temps, autor entre d'altres de "Guerra i pau" i "Anna Karenina", obres que lluiran per a sempre dins la literatura universal. Va morir a l'octubre de 1910, dos anys abans de complir les noces d'or. Ella va confessar a les seves filles: "Jo vaig esser la causa de la mort del vostre pare". Elles ploraven, però sabien que la mare deia la veritat. Aquell famós Tolstoi, ric i amb una bona posició social, cansat de les crítiques i renyades de la seva esposa, un vespre, als 82 anys va abandonar ca seva perquè no volia suportar més la tràgica infelicitat de la llar familiar. Aquella nit freda, obscura i aguantant una gran nevada se n'anà sense saber on. I onze dies més tard va morir a una estació del tren on havia demanat que no permetessin a la seva esposa que l'anàs a veure. Així va acabar.*

*Potser que els lectors tinguin motius per renyar. No importa ara. El que interessa és saber si aquesta renyada servirà per qualche cosa o encara empitjorarà les coses.*

SALOMÓ

2003: ANY MOLL

**El diccionari entusiasma Joan Mascaró (i II)**

En la meua col·laboració anterior preguntava: què pensava, què sentia, què feia, què somniava, què esperava Joan Mascaró davant l'obra del *Diccionari*?

Continuaré el meu escrit citant llargament aquella carta de sis planes, data da l'11 de setembre de 1951, enviada per Joan Mascaró a don Joan March Servera. Després de constatar que el Sr. Moll havia recollit i heretat la feina de Mossèn Alcover feta durant 30 anys, li compara la feina del tàndem lingüístic Alcover-Moll amb la feta per completar un altre famós diccionari i escriu a don Joan: «El diccionari més complet del món és el gran "New English Dictionary" d'Òxford. Hi feren feina 70 anys: recollint material des de 1858 a 1888, durant trenta anys. I després l'obra que va durar 40 anys, des de 1888 a 1928. Són 12 volums i un suplement. Darrera aquesta obra hi havia tot un Imperi Britànic i tots els Estats Units. Hi havia editors, i subdirectors, i ajudants, i empleats. S'hi gastaren un equivalent d'ara de més d'un milió de lliures esterlines. L'obra fou dedicada al Rei d'Anglaterra i al

President dels Estats Units.

Idò ara ve el cas grandíós, únic en la història de les lletres del món. Una obra semblant, d'igual valor, i de vegades de valor que supera l'obra d'Òxford, sense imperis, sense ajuda gairebé econòmica, sense cap Govern que l'ajudi, sense 200 milions d'ànimes que com la llengua anglesa li donin una seguretat econòmica de venda; aquesta obra es fa a Mallorca per *una sola persona*, casat, amb vuit fills i filles que mantenir, amb una infinitat de dificultats...»

En la carta del 4 de juliol de 1951 al Sr. Moll, ja havia escrit: «No sé com poden atendre la infinitat de feines. Una gran nova vos he de donar. He

comparat la paraula "cullera" en el vostre *Diccionari* i la "Spoon" en el d'Òxford. En conjunt, el vostre article sobre aquesta paraula supera el de l'"Òxford Dictionary" sobre "spoon"! És magnífic!»

En la carta del 24 d'agost de 1951 el mateix Sr. Moll, explota d'entusiasme i li diu: «Entretant, he de suposar que la vostra actitud és la millor que pugueu adoptar: fer feina, i fer que l'obra s'imposi pel seu gran valor i



que de vós se pugui dir, emprant paraules de Virgili: *Sui memores alios fecere merendo*. Sí, obligar els altres que se recordin de vós a causa dels vostres mèrits».

Però les alabances no es limiten a l'autor del *Diccionari*. En trobam, i moltes, a la mateixa obra. Aquí n'hi ha quatre de mostra:

- «Uns dies vaig tenir el llibre com el sacerdot té el missal damunt l'altar; i els moments que tenia temps anava cercant paraules d'aquelles que sentia quan era nin petit i començava a parlar (...) primeres paraules, per a mi sagrades, dels anys de la infantesa i primera juvenesa».

- «El vocabulari d'un poble, el diccionari d'un poble, representa tota la vida, passada i present, d'aquest poble: totes aquelles idees que, originals o importades, s'han introduït en aquell poble».

- «La paraula és vida; i la vida nostra, de cada persona, i de cada poble, té valor per esser nostra».

- «Vaig rebre el Tom I del vostre gran *Diccionari*, segona edició, fa uns dies, i vaig besar amb emoció el llibre per a mi sagrat que representa el gran monument a la nostra llengua, l'ànima nostra i del nostre poble».

El tom darrer i desè del *Diccionari* du aquesta dedicatòria: Als Protectors Insignes i a les Comissions Patrocinadores i Secretariats de l'Obra del Diccionari que actuen patriòticament a Barcelona, a València i a Mallorca: HONOR I GRATITUD.

Totes aquestes paraules, representatives d'activitats i esforços econòmico-lingüístics, serien paraules vanes si elles i la seva obra no tinguessin per finalitat arribar als lectors, entre els quals n'hi ha de montuïrers, com també de la nostra Biblioteca Municipal. Consultem el *Diccionari*.

JOSEP OLIVER I VERD

Montuiri



971 646 460

Bar Can Pieres

**Vols deixar de beure?**

PODEM

AJUDAR-TE

Tlf. 616 08 88 83

Alcohòlics Anònims



## L'enamorament d'oïda dels poetes i un desig de pau

Es reconeguda pels estudiosos la influència de la cultura musulmana en el nostre entorn. Són molts els noms d'indrets que mantenen aquest llegat<sup>1</sup> i alguns ens toquen de ben a prop<sup>2</sup> com ens han donat a conèixer, Joan Miralles i Catalina Verger, en els seus llibres.

També, en l'escriptura de Ramon Llull i, en concret, en el "*Llibre d'Amic e Amat*" el ressò musulmà és rellevant. De fet, és l'anomenat sufisme el que ha abeurat intensament tot el llibre de Llull. Sense aquest lligam els matisos poètics i literaris, la intensitat emocional d'aquesta obreta no seria la mateixa. Va caure en les nostres mans un llibre titulat "*Ramon Llull y la tradición árabe*"<sup>3</sup> que analitza els detalls d'aquest eco líric.

Uns dels capítols recull el preciós bagatge dels poetes musulmans vessant el seu talent amb la temàtica de l'amor cortès. Què és l'amor cortès? És un concepte que es va encunyar en el s. XIX per referir-se a l'amor que els trobadors medievals lloaven. Era un amor que reunia característiques com la lleialtat, generositat... pròpies de la "cortesia", és a dir de l'home que vivia a la cort.

Aquest tipus d'amor es manifestava de diverses formes, una d'elles la conformava la comunicació a través dels ulls. Era suficient fer senyals amb els ulls perquè el cor les rebés talment fossin paraules. Els ulls representaran un paper fonamental en els poetes italians del "*dolce stil novo*" que repercutiren en el Dant, contemporani de Llull, i autor de la famosa "*Divina Comèdia*".

Però un altre amor, igualment gran, se suscitava a través de l'oïda. El qui el patia s'enamorava tan sols escoltant la veu de l'estimada una sola vegada i, sovint, per sempre. És escoltant com acaronarà tots els beneficis i tots el planys de l'amor. És escoltant com s'allotjarà en el seu cor la melodia pressentida. I el que sorprèn i és causa d'admiració és l'aparició del fruit literari d'aquest amor esdevengui



Escultura de Ramon Llull

datada al segle vuitè a l'Iraq i és en les ciutats de Bagdad i Bàssora on pren esponenta.

Hem traduït del castellà un poema de Bassar Ibn Burd que serveix de mostra: "*Oh la meva gent. La meva oïda roman/enamorada d'una persona, ja que, a vegades/ l'oïda s'enamora abans que la vista./ Perquè: "el cor veu*

*el que l'ull no veu*". És cert, emperò, que aquest poeta era cec i, per tant, no podia elegir altra forma d'enamorament. No obstant, era costum en el pensament d'un ample cercle o garingola cultural creure que "*l'amor succeeix més d'oïda que de vista*".

També, un cavaller musulmà de Córdova, ens conta Alvaro Galmés, es va enamorar perdudament d'una jove que sortia d'un palau només escoltant el seu cant harmoniós i va comentar: "*Li he deixat el meu cor, malgrat mai no ens hem vist*". I un altre poeta, Ibn Hazm, al "*Collar de la paloma*" explica i legitima l'enamorament d'oïdes amb aquests versos: "*Oh tu que em censures perquè estim/ a qui no han vist els meus ulls! T'excedires pintant-me com a molt propens a l'enamorament, / perquè digue'm: coneix qualcú el paradís si no és perquè n'hi parlen?*".

La similitud amb Llull es definiria al v. 83 del "*Llibre d'Amic e Amat*":

"*Digues foll, quina cosa és meravel·la? Respòs: Amar més les coses absents que les presents*".

L'absència enalteix l'admiració per mitjà d'allò desitjat o perdut i rep el refugi de la interioritat. I quan aquesta filtra un poc de poesia sempre dilata els anhels d'absolut dels éssers humans. Per això, un sol cant, en el precedent dels poetes, configura un amor tan immens.

Recordam, que per a Llull, l'Amic és l'home i l'Amat és Déu. Llull intenta que l'home s'enamori de Déu a partir d'un Déu enamorat de l'home.

Però aquesta relació amorosa no pot tenir altra tonada que la dels sentiments humans que conviuen mesclats de dolor i alegria, enyor i esperança.

Cal agrair el llegat musulmà en la nostra terra i cultura i estudiar-lo amb entusiasme. Certament, ara que en el món es viuen moments dramàtics, que ens entristeixen profundament, ara que l'opció de la violència s'obre pas per sobre la de la pau.

I que s'oblida el rostre de tantes persones innocents, postulam perquè sonin les paraules, i s'aturin, i desapareixin, definitivament, els canons.

**LLUÍS SERVERA SITJAR**

1- MIRALLES I MONSERRAT, Joan. *Entorn de la història de la llengua*, pàg16, Biblioteca Miquel dels Sants Oliver/16, 2001

2- VERGER I FERRER, Catalina, *Montuïri, Passatges d'Història*, pàg.325 Ajuntament de Montuïri, 2001

3- GALMÉS DE FUENTES, Alvaro, *Ramón Llull y la tradición árabe*, Quaderns Crema, 1999.

SES



Restaurant  
JARDINES

Especialitat en cuina Mallorquina

Ctra. Palma - Manacor Km. 29.320  
07230 - MONTUÏRI - Tel: 971 64 41 01

## LA IMATGE COMENTADA

La imatge comentada d'aquest mes l'adreçam a na Maria Cerdà Pizà, madò "Poeta", persona de no massa estatura, però sí carregada d'humor, que la podem veure freqüentment donant la mà a alguns dels seus renets pel carrer Major, on viu. Els que ja l'han coneguda de nina, s'avenen a dir que la seva manera de ser no ha canviat gaire amb el pas del temps, perquè és una persona que segueix tenint la mateixa espira de la joventut, un caràcter desimbolt, joiós i força decidit. Però en els dies de la seva vida no tot han estat alegries i festivitat, ja que, com a treballadora incansable durant molts anys, ha hagut de passar —com veurem— algunes penúries i malpassos a partir dels anys vint

Na Maria va néixer a Montuïri el 18 d'abril de 1917 damunt el carrer del Pujol —que na Maria havia conegut també amb els noms de *calle del Príncipe* i de *García Ruiz*. Na Maria només va poder anar a escola fins als vuit anys on va aprendre de llegir i d'escriure, perquè ja quan era nina la llogaren de teta a can Llorenç Roig on va començar a guanyar les seves primeres pessetes. No debades, Maria ha fet feina a molts altres llocs, de la vila i de fora del nostre poble, va anar a treballar a una possessió de muntanya, "s'Heretat", a collir oliva, on una partida de més de cent dones o al·lotes, una trentena de les quals eren montuïreres, hi pogueren anar a jornal.

D'aquest fet na Maria en conserva el records que val la pena d'assenyalar: "els doblers no els guanyàvem suant, sinó fent molta feina i patint molt de fred". L'ana-



**Maria Cerdà "Poeta" segueix tenint la mateixa espira de la joventut; un caràcter desimbolt, joiós i força decidit**

da recorda que la feien amb un camió de carrega alemany - el qual no tenia, precisament, les comoditats dels d'avui dia - i hi guanyaven set reals. D'aquesta temporada na Maria en tragué, a més d'una remuneració material, un profit ben simbòlic, ja que gràcies als diners estalviats collint oliva na Maria va poder comprar-se l'aliança que va emprar per casar-se.

Molta gent del nostre poble també l'han coneguda fent de criadeta a la taverna de can Toni Sampol —antic cafè de can Xorri. Efectivament na Maria recorda com s'omplia la taverna, sobretot els capvespres, que era l'hora que posaven al foc el cafè, l'aroma del qual inundava tota la plaça i el carrer Major. Llavors, era diumenge el dia més concorregut, en què la taverna era plena i na Maria, dempeus tot el dia, servia el cafè als porquerets i missatges que esperaven l'amo per anar a la possessió, en definitiva, un altre temps. Na Maria encara té alguns records que avui dia ens sobten, com són el fet que si una dona anava a cercar algú al cafè, no hi entrava sinó que es quedava al carrer prop de la

porta demanava a algú que hi entrava si volia avisar el qui demanava. Aquesta anècdota, i moltes més que podríem desgranar, són fruit de la manca de llibertat que tenien les dones, i el mateix fet que avui ens sobta és un símptoma inequívoc de maduresa democràtica.

Per cert, que na Maria aquest mes és el seu aniversari i compleix vuitanta-sis anys; per molts d'anys!

ANDREU VIDAL

bar

# Ca na Poeta

music

Carrer Major, 7 • Telf. 64 65 29 • Montuïri

## S'ha dit que...

En el carrer del Molinar han tornat robar cossiols i això que estaven fermats amb cadena i a més, pesaven molt perquè eren de pedra. Segur que varen haver d'esser dues o tres persones (homes o dones, ves a saber) per dur-los-se'n, de tant que pesaven.

Pel que fa a les moreres de Sa Sort Nova n'hi ha que han dit que el podador les havia tallat molt alt i altres que trobaven que les havien d'haver tallat a baix. En què quedam?, digué el podador, en aquest cas, en Pere Antoni.

A qualcú dels qui cerquen un bon lloc dins les llistes electorals se li ha dit que no badi, que si no, s'haurà de conformar amb el que quedi. Altres, en canvi, demanen estar col·locats els darrers, a fi d'assegurar no sortir. Hi ha de tot: uns volen esser i altres rebutjar figurar.

Es va córrer el remor que Joan Ramonell (ex-batlle pel PP) seria el candidat d'UM. Però ell, quan ho sabé, s'encarregà de desmentir-ho.

Per què serà que molts d'aquells que diuen no voler saber res de política són els primers que demanen notícies sobre les properes candidatures? idò bé, en acabar el passat març —per si no ho saben— ja s'han confirmat els 4 que a Montuïri seran líders: Biel

Matas (PP), Tomeu Servera (PSOE), Mateu Ginard (PSM) i Toni Bennassar (UM). O sia: dos de nous i dos que repeixen.



Es demana un revisió de l'empadronament municipal abans de les eleccions, perquè se suposa que hi ha inscripcions irregulars.

Encara no han acabat de créixer i ja roben carxofes. Un amo dels que en té sembrades per a ell deia: "Que cullin espàrrecs, que no els he sembrat, molt bé; però que deixin ses carxofes".

Es coneix que s'acosten les eleccions: S'ha asfaltat el carrer de Palma, de nou; s'ha arreglat el fanal del Pou del Rei; s'ha netejat el punt de recollida de fems de s'amarador i s'arreglen les voravies de les carreteres secundàries.

S'espera que tenguí èxit la comunitat d'11 regants constituïda a rel de la regeneració de les aigües de la depuradora. I que de les hortalitzes dels horts fins i tot se'n beneficiïn molts de montuïrers.

S'ha comentat molt la inversió de gairebé 900.000 euros (prop de 150 milions de pessetes), (dels quals el CIM n'aportarà el 70%, o sia uns 630.000) per a la gespa i ampliació del camp de futbol i per al pavelló municipal. Ara manca que els montuïrers en gaudeixin de bon de veres.

Al llarg de tot el mes passat pels cafès s'han sentit converses a l'entorn de la guerra de Irak. Com és de suposar, la majoria n'està en contra i desitja que acabi aviat.

Aquest mes passat la gent de Tercera Edat s'ha tornat divertir molt: dia 6 participaren a una excursió amb "Sa Nostra", dia 14 amb el Club de

Majors visitaren la nova tafona d'oli de Caimari; dia 10, pel camí dels pescadors, els de S'Esbart des Pla feren una excursió; el dimarts dia 4, la Gent Gran havia celebrat el darrer dia de carnaval amb un dinar al Pou de Lloret; i ja dia 27 el grup de Persones Majors que guanyà el primer premi el dia de Sa Rua, ho invertí amb un dinar de "campanetes" a Can Tronca.

A l'hora d'execallar encara hi ha algun pagès que s'equivoca d'arbres i va a fer feina al veïnat. Aquest és el cas que passà a un conegut montuïrer, però essent que els veïnats són de bon "manament"...

Es va comentar molt favorablement el concert que dia 22 va oferir la Coral Mont-Lliri a l'església. L'alabaren molt.

Ja que a la vila s'arreglen moltes coses, seria convenient que algú pensàs en el torrent de Pina: una bona neteja llevant molta brutor seria d'agrair.

Dia 26 horabaixa l'autocar de línia que anava a Palma, a les 6'30 de l'horabaixa en esser a l'indret del carrer de Bonavista es va trobar amb un camió i van necessitar més de 20 minuts per poder continuar un i altre, ja que s'encaparrotaren. I això, segons la gent d'aquells indrets, passa amb freqüència. I com és de suposar la indignació dels conductors dels nombrosos cotxes aturats és tan sensible com inoportuna. Tot s'arreglaria —diuen— si el carrer fos de direcció única per a tothom. I si no és possible que hi hagi una indicació anunciant qui té preferència de pas.

## Glosa

### Sa guerra

Enguany correm un mal temps degut a aquesta guerra; tant pateix el qui té terra com aquell que no en té gens.

Una cosa fora mida tot és gènere ha pujat; aquesta guerra d'Irak mos amargarà sa vida.

Més no me vull allargar perquè no sé que he de dir: que si sa cosa va així tot el món explotarà.

TÒFOL PARRÍ

EN XERRIM





# L'AJUNTAMENT INFORMA

## Resum de l'acta de la sessió plenària ordinària del 4 de març de 2003

### Comunicacions de batlia

1.- Adjudicació a "Poligras Ibérica SA" de les obres del camp de futbol de gespa artificial i nomenament de directors d'obra.

2.- Adquisició dels terrenys per a l'ampliació el camp de futbol: Signatura de les escriptures notariales.

3.- Compliment del conveni de col·laboració entre el CE Montuïri i l'Ajuntament per al finançament de la millora del camp de futbol: el CE Montuïri ha fet efectiva l'aportació de 466.960'37 euros.

4.- Actes de dues sessions de la Mancomunitat del Pla de Mallorca.

5.- Concessió de pròrroga del termini per a l'aprovació de la revisió de les NN SS: Inicial, fins dia 30-10-03; Provisional: fins dia 30-10-04, i definitiva, fins dia 30-10-05.

6.- Concessió per part del Consell de Mallorca de subvenció per a la redacció del Catàleg de Protecció del Patrimoni Històric de Montuïri.

7.- Citació per a la sessió constitutiva de l'Institut Municipal d'Esports, per a dia 26-2-03.

### Catàleg de protecció del Patrimoni Històric de

#### Montuïri: aprovació inicial

Per unanimitat s'aprovà l'esmena de deficiències imposades per la Comissió Insular del Patrimoni Històric, de 22 d'abril de 2000.

### Conveni amb la Conselleria d'Hisenda per a la tramitació de la gestió de l'IBI

Amb 76 vots a favor (PP) i 5 abstencions (PSM i PSOE) s'aprovà l'annex subscrit entre l'Ajuntament de Montuïri i la CAIB per a la realització de determinades activitats relacionades amb la gestió de l'IBI.

### Batle del Dia des Puig de l'any 2003

Tenint en compte els criteris que determinen aquest nomenament, per 6 vots a favor (PP) i 5 en contra (PSM i PSOE) s'acordà designar batle del dia del Puig Joan Pocoví Oliver per la seva actitud desinteressada i meritòria al servei del poble de Montuïri.

### Pressuposts generals per a 2003 i documentació annexa

Amb 6 vots a favor (PP), 3 abstencions (PSM) i 2 en contra (PSOE) es varen aprovar els pressuposts generals per a 2003.

Ingressos	Euros
Imposts directes	508.100'00
Imposts indirectes	88.000'00
Taxes i altres ingressos	81.175'00
Transferències corrents	441.385'99
Ingressos patrimonials	62.101'21
Transferències de capital	596.072'86
Passius financers	105.177'12
<b>Total ingressos</b>	<b>1.882.012'1--</b>

Despeses	Euros
Despeses de personal	355.977'24
Bens corrents i de serveis	357.519'20
Despeses financeres	62.000'00
Transferències corrents	277.261'99
Inversions reals	631.107'24
Transferències de capital	3.000'00
Passius financers	158.377'12
<b>Total despeses</b>	<b>1.825.242'8--</b>

### Moció de tots els grups municipals

Davant la situació de conflicte internacional del Pròxim Orient l'Ajuntament ple va acordar donar suport a les propostes de la Unió Europea per tal d'intentar al màxim una solució negociada del conflicte i aconseguir el compliment de les resolucions de l'ONU i al mateix temps rebutjar el règim dictatorial de Sadam Hussein. I donar trasllat d'aquests acords a les màximes autoritats de la nació i als portaveus dels diferents grups parlamentaris del Congrés.

### Precs i preguntes

*Ginard (PSM-PSOE)*

1. Referent a situacions de conflictes en camins públics, voldria que l'Ajuntament en prengué un posicionament i s'hi enviassin tècnics a fer informes in situ. El batle indica que és difícil determinar la titularitat de camins públics, sobretot si no consta a l'inventari. Així i tot es compromet a prendre part en l'assumpte.

2. Respecte a la Mancomunitat des Pla es lamenta que a certs actes oficials, com per exemple l'acte de Nicaragua, no es convidassin tots els regidors. El

batle contesta que ell hi va anar però no es digué que es convidassin els regidors ni la Mancomunitat ho va fer.

3. Montuïri és un dels pocs municipis que no formen part del Fons de Solidaritat. El batle respon que està en negociacions, si bé Montuïri és un dels pobles on l'Ajuntament més doblers aporta a temes solidaris, quan altres, que hi estan, no hi col·laboren tant.

4. Demana si es varen fer totes les certificacions del Pla Mirall. El batle respon que sí.

5. Prega que el batle repassi tots els precis i preguntes de plens anteriors i es dugui a terme l'acordat, especialment en temes de camins danyats per les tempestes. I recorda que a un encara ha un pi enmig d'un.

6. Sobre el tema de respectar la distància de les parets al centre dels camins, el batle diu es respecta i que s'intenta que es faci bé en aquest sentit i a més, en haver-hi una reclamació el jutge acudeix a fer la inspecció. El mateix Ginard reconeix la difícil postura del jutge, de donar raó a una o altra part i la dificultat de definir-ho.

7. Fa una reflexió sobre Radio Montuïri i dona l'enhorabona per aquesta ràdio gairebé fascista. Demana al batle que quan hi hagi un acte de l'Ajuntament on acudeixi la ràdio amb música "a tope" que es miri que la ràdio no tapi la feina dels altres.

8. Desitja acomiadar-se d'aquesta legislatura ja que no hi haurà més plens ordinaris. Troba que ha fet una oposició basant respectuosa amb l'equip de govern, si bé el seu posicionament no ha estat respost per l'equip de govern, sinó de fora; i hagués desitjat una participació més grossa, amb més consens i més oberta. El batle diu que troba que hi ha hagut un clima de menys tensió i manco crispació que a altres legislatures i s'ha d'agradir a tots: a ells com oposició i també a ells mateixos com equip de govern.

*El batle (PP)*

1. Demana a l'oposició que indiqui quantes propostes han duit a l'Ajuntament durant aquesta legislatura: cultura, educació, sanitat? Com a regidors que són, encara que a l'oposició. Indica que ell, des de l'equip de govern, sí ha fet projectes en aquestes àrees: l'adquisició de Son Fornés, la



inauguració del Museu des Fraret, el Centre de Dia... Voldria que l'oposició miràs quines han estat les seves propostes. Nicolau (PSM-PSOE) indica que també vol mirar quantes propostes seves s'han votat a favor.

*Miralles (PSM-PSOE)*

1. Demana si hi ha pressupost previst per a una escoleta municipal. El batle diu que li hagués agradat molt tenir-la ja feta i pensa posar-la al seu programa per fer-la ubicada als terrenys de les escoles.

2. Diu que som un dels pobles més afectats en quan a donar solució al tema de les aigües pluvials. El batle diu que dins el programa del consorci d'aigües d'enguany hi havia una previsió per a Montuïri.

3. Sobre la il·luminació de determinats carrers de Montuïri, troba que és tercermundista, perquè no hi ha suficients llums.

4. Demana si hi ha partida per asfaltar camins o només pel de Ses Donades. El batle diu que n'hi ha per aquest camí i també es tindrà en compte el bateu dels camins.

5. Essent que l'oficina d'Informació Turística ha passat a Sineu, què passa amb la persona que era de l'Ajuntament i la duia, i amb el mobiliari de què es disposava? El batle respon que "el mobiliari el se'n duran perquè no el posarem nosaltres i i l'informador turístic quedarà a l'Ajuntament per realitzar aquestes feines des del poble".

6. Demana si hi ha una ordenança que reguli el tonatge de camions als carrers empedrats, perquè es compleixi.

7. Li consta que no s'han mantingut contactes amb totes les associacions esportives a l'hora de crear el Patronat d'Esports –referint-se a l'AMPA–. El batle respon que en haver-se constituït el Patronat es donarà suport a totes les associacions.

8. Prega perquè es respecti l'estacionament a més de 5 metres dels cantons i demana que no es vigili tant la plaça i més els racons dels carrers.

9. Per tots aquests anys que ha fet feina, si una cosa no ha funcionat és que l'Ajuntament s'ha confús amb la Comissió de govern o l'equip de govern. Vol que es respecti no imposant l'opinió a les minories.

*Servera (PSM-PSOE)*

1. Un prec sobre un camí que està en mal estat, darrera Son Rubins, on els veïnats no poden passar.



*Els batles de Montuïri i Algaida, el Conseller d'Agricultura, el Director General de Desenvolupament Rural i els Presidents de les Cooperatives d'Algaida i Montuïri a la visita de les obres de la depuradora*

## Presentació del candidat pel PSOE

Dia 6 de març en el restaurant Cas Carboner i amb assistència d'unes 250 persones el Secretari General i President del Govern, Francesc Antich va presentar Tomeu Servera com a candidat a batle a les pròximes eleccions municipals del 25 de maig. Hi eren presents altres dirigents regionals del partit. Els parlamentaris auguraren una eficaç recuperació en el govern municipal.

## Sopar contra el càncer

També a Cas Carboner dia 8 un nombrós grup d'unes 350 persones participaren en el sopar anual benèfic que organitza l'Associació Local de la Lluita Contra el Càncer.

## Visita a les obres d'Es Revolt

Les obres que es duen a terme en el poliesportiu Es Revolt foren visitades d'una manera oficial el passat 12 de març pel Vicepresident del Govern, el montuïrer Pere Sampol, el Conseller de Cooperació Local del Consell de Mallorca, Josep Gomila, el Batle de Montuïri, Gabriel Matas i altres regidors locals i capdavanters esportius.

## Conferència sobre excursionisme

Dia 14 i sota el títol "La llarga ruta de l'excursionisme a Mallorca", Gaspar Valero, va pronunciar una interessant

conferència promoguda pel Patronat de Cultura de Música, en la qual exposà la història i evolució de l'excursionisme a la nostra illa des de l'època preexcursionista, del temps del moros, quan encara no hi havia camins, fins a mitjan segle passat.

## Asfultat del carrer de Palma

Des del Molí des Fraret fins a la carretera de Pina, o sia tot el carrer de Palma i el d'Emili Pou, fou asfultat dia 14. Una millora feta amb rapidesa i satisfacció dels veïnats i usuaris.

## Curs d'agricultura integrada

La setmana compresa entre els dies 9 i 15 de març a una aula del col·legi públic Joan Mas i Verd va tenir lloc un curs d'agricultura integrada referent al cultiu integrat de la vinya amb l'assistència de 25 alumnes, dels quals uns 10 eren de Montuïri i la resta venien de Muro, Binissalem, i fins i tot d'un poblet tan allunyat com és Banyalbufar. Va impartir les adients lliçons el montuïrer Antoni Martorell, enginyer tècnic agrícola i funcionari de la Conselleria d'Agricultura.

## Visita a la depuradora

Dia 17 el Conseller d'Agricultura i Pesca, Mateu Morro, acompanyat del Director General d'Infraestructures Agràries, el montuïrer Mateu Ginard, els batles d'Algaida i Montuïri i els presidents de les cooperatives d'aquests

*(Continua a la pàgina següent)*



El President Antich, com a Secretari General del PSIB-PSOE va presentar Tomeu Servera com a cap de llista per a les properes eleccions municipals.

La presidenta d'UM, M<sup>a</sup> Antònia Munar, amb Antoni Bennassar, candidat a la balia de Montuïri en els pròxims comicis



(Ve de la pàgina anterior)

dos pobles, a la mateixa estació depuradora va exposar la reutilització de les aigües regenerades per poder-les emprar pel regui de les finques pròximes, amb la qual cosa es donarà sortida als recursos hídrics disponibles i es resoldran els greus problemes de contaminació dels aqüífers causats per l'abocament de les aigües depurades als torrents. D'un dipòsit de 580 m<sup>3</sup> es podran regar onze finques del seu entorn.

### Diada de l'arbre

Divendres dia 21 de març al pes des porcs (Punt Verd), i en el poliesportiu es Revolt es va celebrar per part de l'Ajuntament de Montuïri i els alumnes del Col·legi Públic Joan Mas i Verd la diada internacional de l'arbre. Per tal motiu es varen sembrar un centenar de

"tuis", llorers i margalideres. Cal recordar que l'any passat es va celebrar aquesta diada sembrant pins i ullastres en el Puig de Sant Miquel i al camí vell des Puig.

### Concert de la Coral

Dia 22 i sota la direcció de Vicenç Juan Rubí la Coral Mont-Lliri va oferir un concert amb un programa de deu peces triades del repertori de Palestrina, Juan Rubí, Victòria, Mozart, Häendel i altres destacats compositors clàssics. Ben executat va merèixer l'aprovaçió del públic, a qui va satisfer.

### Antoni Bennassar, candidat d'UM

UM ha designat Antoni Bennassar Verger com a candidat d'Unió Mallorquina a la batlia de Montuïri.

Nascut l'any 1968 és casat i té dos fills. Va estudiar formació professional de primer grau de Cuina i Hostaleria. Ha fet cursos de fotografia i informàtica i des dels 18 anys fa feina dins aquest camp i dirigeix el restaurant de Cas Carboner i a més és membre de l'AMPA de Montuïri.

### Designats els 4 candidats

A les postrimeries de març passat ja es coneixien a Montuïri les 4 persones que encapçalaran les candidatures a les pròximes eleccions municipals. Són aquestes: Gabriel Matas (PP), Bartomeu Servera (PSOE), Mateu Ginard (PSM) i Antoni Bennassar (UM). En aquests moments es descobreixen els componenets de les candidatures, però ja comencen a sonar noms de possibles integrants.



Gaspar Valero va pronunciar una engrescadora conferència sobre excursionisme davant un públic que es mostrà molt interessat



## Carnestoltes a l'escola

El Carnaval o Carnestoltes és un període de divertiment col·lectiu i públic que en precedeix un altre marcat per l'austeritat i la penitència que imposa o imposava la Quaresma. El Carnaval sorgeix com a reacció a aquest període de privació durant el qual s'havia de dejunar i fer penitència, abstinència i oració.

L'inici de la llarga mesada de Quaresma suposa el punt i final a les ensaïmades amb sobrassada i carabassat, i l'arraconament de les disfresses de Carnestoltes. Aquelles disfresses que havien permès poder fer una crítica del sistema, poder canviar de personalitat o d'ofici, poder rompre amb la rutina quotidiana durant uns dies màgics, anomenats a Mallorca *Darrers Dies*. Aquest terme fa referència a les darreres jornades en les quals es podia menjar carn abans d'arribar a les privacions i abstinència que imposava la Quaresma. Durant aquests dies es consumien totes aquelles parts del porc que havien quedat de les matances i que no es



*El rei Carnestoltes visità l'Escola i els alumnes feren festa*

podien guardar més enllà de la Quaresma: bullit d'ossos, greixoneres de peus i orelles de porc amb ous, coques amb tallades de sobrassada...

Nosaltres, a l'escola, com cada any, també ho volguérem celebrar i ho relacionàrem amb el tema central d'enguany: la liter-natura. Així ens visità el rei Carnestoltes, un ninot de tela, el qual, a partir d'un glosat, es presentà i ens comunicà el tipus de disfressa que ens havíem de posar cada dia. El rei Carnestoltes també es disfressà i compartí amb nosaltres aquesta setmana de festa. Dimarts, el

darrer dia de Carnaval, s'acomiadà de tots els nins i nines de l'escola, però ens assegurà que l'any que ve ens tornarà a visitar.

Així començaven les gloses:

*Ara són els Darrers Dies de bulla i de bon menjar i jo t'ho vull explicar per si de cas no ho sabies.*

*Carnestoltes o Carnaval em podeu anomenar fins dimarts, que me n'he d'anar, per seguir la roda anual.*

*leEscol (Remès per les Escoles)*

**Línia Oberta  
Empreses**

*La seva oficina de  
"la Caixa" on-line*



**✶ "la Caixa"**

**Restaurant**

*Es Molí d'en Perons*

Tlf. 971 64 60 99 • Carrer Molinar, 51 • Montuïri

## Andreu Fuster Fuster

Nascut a Montuïri el 1923 anà al front de guerra de Rússia on admirava la valentia del soldat soviètic

Abans de res l'entrevistador voldria disculpar-se davant el lector. L'entrevista tal volta resultarà excessivament llarga, no obstant hem procurat abreujar tant com he pogut amb el relat dels fets, situacions, opinions, estats d'ànim, comentaris... La narració ve a ser una espècie de crònica-reportatge, ja que amb el que ens ha contat l'entrevistat hi ha tema per omplir més de vint pàgines de la nostra revista. Fet aquest advertiment, continuem.

Era al començament del passat febrer quan el director de **Bona Pau** em preguntava si coneixia un tal Andreu Fuster Fuster, mentre ens entregava una carta que havia rebut d'aquesta persona, el protagonista de la present entrevista.

A les primeres línies el vaig identificar. Clar que el coneixia. N'Andreu i el qui escriu eren amics de la infància. Anàrem junts a classes amb don Bartomeu Mir i don Sebastià Perelló. Érem -som- de la mateixa edat. Quan jugàvem plegats amb els altres amics tendríem uns deu o onze anys.

El seu pare feia de llauner al carrer de Palma. Era una família molt pobre i nombrosa. N'Andreu i els seus familiars em varen desaparèixer dins els anys del *Moviment*. Els amics sabérem després que s'havien traslladat a Manacor.



La part interessant de l'assumpte es posa de manifest quan diu en la carta que havia lluitat a la *División Azul*, en el front rus. Ens dóna el seu nombre de telèfon. "Ho deix en les teves mans", em diu el director.

Per telèfon ens posàrem d'acord per veure'ns. Feia més de 60 anys que no ens vèiem. Ens coneixeríem? Ens citàrem al *Bar Cristal*. Els dos ens vàrem reconèixer de cop. Les nostres mans es varen estrènyer amb força celebrant el retrobament.

**«A la guerra l'han d'haver vista de prop per saber el seu horror i apreciar la pau»**

Andreu Fuster Fuster va néixer a Montuïri el gener de l'any 1923. Té, per tant, 80 anys. Es casà amb Maria Sala. Tenen tres fills ja majors: Maria, Cati i Gabriel. Foren 11 germans: Pere Joan, Maria, Andreu -l'entrevistat- Gabriel, Josep, Catalina, Margalida, Antònia i Joan; més dos que moriren de petits: Rosario i un altre Andreu. Actualment en viuen set.

El nostre entrevistat era -està jubilat- "llanterner-lampista" -ens diu-. Recordam d'ell que en classe era un alumne molt aplicat. Ens parla de les persones que coneixia a Montuïri: els germans Sampol, els Sunyer's, el metge don Miquel Ferrando...

El qui escriu recorda d'ell un fet que commocionà el poble. Era entre 1935-37. En certa ocasió ell i dos germans més joves que ell decidiren anar a Palma a peu. Sense avisar els seus pares ni ningú de ca seva, partiren. "Jo -ens diu n'Andreu- quasi sempre vaig dur el germà més petit a mè". L'entrevistador recorda el fet perquè tot el poble estava consternat per la seva desaparició. Al cap d'uns quants dies uns familiars de Ciutat els enviaren a dir que els nins eren a ca seva. El seu pare parí de cop a cercar-los. "Però abans de tornar a Montuïri -ens diu n'Andreu- ens passejàrem per tot Palma". És una petita anècdota perquè el lector es faci càrrec del que vendrà després.

N'Andreu ens ho recorda en un breu comentari, i ja asseguts iniciam el diàleg.

**-Mira, ja ens havíem oblidat del fet, ara el m'has fet recordar altra volta. Anem però al que ens interessa. Per començar: Per quin motiu t'allistares a la *División Azul*?**

*N'Andreu fa un gest molt significatiu, alçant lleugerament les espatlles.*

- Per un afany d'aventura i per

**Restaurant** (DIMARTS TANCAT)  
**Cas Carboner**

REFRESCS DE NOCES, COMUNIONS, BAPTISMES...

Bufet diari de dilluns a dissabte  
Mè, porcelletes, porcelles i altres plats per dur-se'n

Ctra. Manacor, km. 28 • Tlfs. 971 64 65 04 - 971 64 40 66  
07230 MONTUÏRI



conèixer noves terres, nous païssos.

*No profunditzam en la resposta i continuam.*

– **On s'allistaven els voluntaris?**

– A l'edifici Ruiz de Alda, devora sa Llotja. Fou el 10 de juliol de 1942 quan jo em vaig allistar.

– **Pots descriure's el viatge fins a la frontera francesa?**

– Clar. El 21 del mateix mes embarcàrem rumb a Barcelona. Érem una vintena de voluntaris mallorquins. Seguïrem per arribar a Saragossa on visitàrem el Pilar. Un dia després continuàvem el viatge fins a Logronyo. Allà ens agrupàrem amb molts d'altres de diferents punts d'Espanya.

– **Teníeu un sou diari?**

– Així és. Jo cobrava 25 pessetes al dia i 20 més el meu pare. Un bon sou en aquells anys. El meu pare em deia poc temps després: "Andreu, m'has salvat de la misèria".

– **Hem vist molts de noticiaris de voluntaris de la División Azul quan partiren d'Espanya cap al front de guerra, amb el tren. L'optimisme, durava tot el camí?**

– No, ni prop fer-s'hi –ens diu–. Entràrem dins França per Hendaya i després passàrem per una sèrie de ciutats importants, com Orleans i Paris entre elles. Travessant aquest país cert grups de gent ens tirava pedres al tren, fins i tot un disparà amb una pistola. Arribam a la frontera franco-alemanya i passàrem entre altres ciutats per Dresde i Fanckfurt. Aquí la gent ens feia molt de cas. Passam per la Prússia Oriental i profunditzam dins Polònia, passant per la Polònia Oriental, però abans ens aturàrem a la ciutat d'Hof, on hi estiguérem 25 dies. Continuàrem la nostra marxa per les terres de Lituània, Letònia i Estònia i passàrem ja dins Rússia. Era el 18 de setembre de 1942.

– **Sabíeu a quin sector del front us destinaven?**

– No. Només sabíem que anàvem a una zona molt al nord, dins territori rus.

– **De quants d'homes constava la División Azul?**

– Érem uns 40.000 voluntaris. En el meu batalló, devers mil homes.

– **Continuem. Estam en el moment en què arribam a Rússia.**

– Baixam a una estació dins terra russa. El paratge és desolat, es veien

ja els efectes de la guerra. A més, la neu que ho cobria tot; era la nota dominant.

– **Estàveu ja prop del front de guerra?**

– Et diré: per a mi fou molt enfora. Hi anàrem a peu i la marxa fou llarga i duríssima. Aleshores tenia un peu amb una llaga que em rajava sang. A la fi arribàrem.

– **On us trobàveu?**

– El nostre sector, primera línia, es trobava entre la ciutat de Leningrado, actualment San Petersburg, i arribava fins a una altra ciutat que es deia Slucks, més al sud. Uns 50 quilòmetres de front.

– **Vàreu prendre part en alguna operació d'envergadura?**

– En el nostre sector no hi hagué els grans moviments de tropes com al front d'Stalingrado, però sempre hi havia una certa activitat bèl·lica. A vegades hi havia intensos combats. Abundaven els cops de mà, Avanços esporàdics per conquerir una posició important, rebutjar des de les nostres trinxeres els atacs russos, que sempre eren molt violents, aguantar el foc terrible de la seva artilleria, sobretot els seus morters i els atacs de la seva aviació... Difícils de sostenir a vegades les nostres posicions. El soldat rus que

*(Continua a la pàgina següent)*



Maurice Lacroix ha desenvolupat una nova línia de rellotges amb un disseny únic i innovador. Aquests rellotges de caràcter masculí i sofisticat són el resultat d'una sèrie de decisions i compromisos de qualitat de primera ordre. Informació: www.maurice-lacroix.com

**Fermin**  
Joya  
Forma Clàssica - Mòdul de Calt 8000

**MAURICE LACROIX**  
Switzerland  
Tomorrow's Classics

(Ve de la pàgina anterior)

investia a ones impressionants, era molt valent. Nosaltres vàrem saber defensar les nostres posicions. No hi havia canvis substancials a les línies, malgrat haver-hi combats importants.

– **Recordes la data en què entres en foc la primera vegada?**

– Era en el setembre de 1942. Ho recordaré sempre.

– **Quina sensació tingueres en aquesta ocasió?**

– Fou una cosa molt desagradable. No et sé dir res més.

– **Vares esser ferit en alguna ocasió?**

– Sí. Tres vegades. La primera fou el 10 de febrer de 1943. Ja havíem tingut enfrontaments en altres ocasions amb les forces russes, com suposaràs, però aquesta vegada els projectils, l'artilleria russa i els morters ho arrasaven tot. Jo estava de guàrdia. Un tros de metralla em ferí al cap, devora una orella, a conseqüència del qual vaig caure en terra sense sentit i gairebé sord. Si no haguessin vingut a recollir-me, m'hagués dessangrat allà mateix. Encara no he recobrat bé el sentit de l'oïda. Em dugueren a l'hospital i aquí vingué la part més conflictiva.

*Fa "sa mitja" i queda un moment en silenci.*

– Resulta –continua l'entrevistat– que quan vaig recobrar el coneixement no hi sentia. Els camillers eren espanyols i feren una senya al metge amb el dit índex a l'orella, indicant que no hi sentia. Els metges ho interpretaren malament. Es pensaren que jo estava boig. Vaig passar per tal durant setmanes. Estava desesperat, fins que finalment s'aclarí el malentès. Però no acabà aquí l'assumpte. Dins l'hospital vaig escriure a la meua família donant-los notícies meves i tranquil·litzant-los. Vaig donar-los les senyes de l'hospital on em trobava. Al cap d'uns dies vènen uns soldats alemanys i de mala manera em dugueren davant els seus superiors acusant-me d'espia i traïdor. Vaig quedar fred. Debades els demanava per què em feien tantes acusacions. A la fi em mostraren la carta que havia escrit als meus pares indicant la direcció de l'hospital. Aquest senzill fet era la causa de la seva acusació. Un alt oficial va comprendre la situació i em deixaren en llibertat. Ho vaig passar molt malament perquè m'amenaça-

## Assetjats i dins una trinxera, un tanc rus passà per damunt ell

ven amb consell de guerra. L'acusació era greu i no sé com n'hagués sortit.

– **Recordes alguna acció de guerra molt important?**

– Ja ho crec. Una de les batalles més violentes, més crues en què vaig intervenir fou la de Kranybor. L'investida de les forces russes fou precedida per un violent foc d'artilleria i també un intens foc de morters. Allò no es podia aguantar. La terra tremolava. Tot el cos i més que res el cap i les orelles em feien mal. No sabies on et trobaves. Nosaltres estàvem dins les trinxeres, uns i altres dins els búnquers. Acabà el foc que havia durat més d'una hora. No ens féu moltes baixes. De cop apareixen els tanques russos, uns monstres impressionants. Darrera ells, en grans ones la infanteria. Tots nosaltres esperant. El tinent ens diu: *No dispareis ni un tiro hasta que se os de la señal.* Les grans ones d'infanteria russa s'anaven acostant. Els nervis i la por ens devoraven. De cop apareix una bengala lluminosa damunt les línies: *Fuego!*, cridà el tinent. Aquells homes queien com el blat davant la falç sota el nostre foc. Era impressionant. Nosaltres disparàvem amb totes les nostres armes. El sergent Moreno, de la nostra companyia, destruí cinc tancs. Li concediren la creu de ferro alemanya. Els russos davant el nostre foc vacil·laren i el seu comandament al cap d'un cert temps ordenà l'anul·lació del seu atac. Aquesta batalla fou terrible. Nosaltres vàrem perdre uns tres mil homes, i els russos, la part atacant, onze mil. Després de la batalla l'espectacle era impressionant. Nosaltres no retrocedírem ni una passa.

– **Hi havia accions ofensives per part vostra?**

– Sí, no de molta envergadura, però sí, molt violentes. Sempre hi havia moviment de tropes a les dues bandes per millorar o defensar posicions. En una d'aquestes accions em tornaren ferir i vaig estar a l'hospital més d'un mes.

– **Què ens dius del clima?**

– Era el nostre pitjor enemic. Jo he vist plorar homes de fred; no podíem suportar-ho. A vegades els soldats in-

gressaven a l'hospital amb membres congelats. era terrible. Teníem roba adequada, però no ens defensava suficient d'aquelles temperatures.

– **Alguna acció més que recordes?**

– Accions aïllades, moltes. En certa ocasió una peça d'artilleria situada dins el bosc ens castigava durament. Era difícil retrobar-la. Demanaren voluntaris per tractar de localitzar-la i destruir-la. En sortírem mitja dotzena per intentar-ho. Tres foren els seleccionats. Ens hi acostàrem de nit i fent un llarg recorregut per terrenys impracticables, agafàrem per sorpresa els servidors de l'esmentada peça i els deixàrem fora de combat.

*L'entrevistador es nega a descriure detalls.*

– ... Col·locàrem una caixa de municions devora el canó amb una metxa encesa de certa duració i arrossegant-nos pel terreny ens retiràrem. Quatre minuts després una terrible explosió assenyalava la destrucció de la peça. La part difícil era arribar a les nostres línies. Havíem d'anar alerta que no ens disparassin per equivocació.

– **Com us dúieu amb els alemanys?**

– Bé. Però els soldats alemanys eren freds de tracte. Poc comunicatius. Entre ells fins i tot xerraven molt poc.

– **Vosaltres estàveu dins territori rus. Segur que hi havia gent d'aquesta nacionalitat. Com eren? Com es comportaven amb els espanyols?**

– Amb nosaltres, tots els russos, homes i dones que casualment havien quedat darrera de les línies alemanyes, es portaven molt bé. Eren molt bona gent. Miserable, sí, perquè la guerra havia destruït tot quan tenien; fins i tot els mancaven els aliments necessaris. Els nins ens demanaven pa. Feia plorera... Això és la guerra.

– **M'has parlat dels soldats russos.**

– Sí. Eren molt valents i bones persones. Els presoners que fèiem o s'entregaven quan estaven enrevoltats per tropes espanyoles i alemanyes, tots venien a la nostra part. No volien entregar-se als alemanys. A nosaltres ens consideraven molt humans, i per altra part, procuràvem portar-nos bé amb ells.



**– Quin temps estigueres al front de guerra?**

– Havia firmat per vuit mesos, però n'hi vaig estar devuit.

**– I la moral dels companys i dels altres espanyols?**

– Ah! Molt alta. I creu-me que hi havia per estar preocupats perquè cada dia teníem escaramusses, generalment violentes. Et podria contar una mala fi d'històries que tots els qui vàrem sobreviure les poden confirmar. Davant un avanç esporàdic dels russos, quatre o cinc companys juntament amb l'alferes quedàrem aïllats dins una trinxera. Mentrestant uns tancs russos seguits d'infanteria avançaven cap a nosaltres. Vaig començar a resar. Un dels tancs passà per damunt la nostra trinxera. L'alferes agafà el seu capot i el tirà entre les orugues del tanc. L'aparell quedà donant voltes damunt ell mateix; només li funcionaven les cadenes d'una part. Nosaltres estàvem ajupits dins la trinxera. El tanc fou un blanc fàcil per la nostra artilleria en l'estat en què es trobava. Providencialment l'aviació alemanya els atacava en aquells moments i els russos es retiraren. Gràcies a Déu ho poguérem contar, ja que amb reforços de les nostres tropes tornàrem ocupar les posicions que havíem perdut.

**– Cercaves l'aventura, però el risc hi va molt unit.**

– Veritablement és així. Tots enyoràvem tornar a Espanya. Record que jo era un veterà i vaig passar per les oficines del capità, com fèiem en certes ocasions. Aquest es dirigí a mi dient-me: *Enhorabuena, cabo Fuster: le han aumentado el sueldo. Qué quiere decir?*, li vaig preguntar. *Hace dos meses que le ascendieron a cabo por méritos de guerra*, em contestà. Vaig quedar sorprès.

**– No pensaves que en qualsevol moment, per desgràcia, podies caure per no aixecar-te mai més?**

– Això és l'obsessió de tots els soldats. Record quan, estant devora la peça antitancs que servíem amb uns quants soldats, vingué un amic meu a despedir-se. Es llicenciava i tornava a Espanya. Estava que no hi cabia de content. En aquells moments els russos iniciaven un intens foc de morter, al qual eren aficionats. El meu amic morí devora jo assolit per la metralla. Això és la guerra... Una destrucció in-

discriminada, dels homes, de les seves esperances i il·lusions.

**– Què és el que més et cridà l'atenció de Rússia? No de la guerra, que ja has comptat, sinó de la gent, del país?**

– Les immenses selves sense fi. El clima. Ells hi estan acostumats; nosaltres ens moríem de fred. De la gent, els russos, homes i dones, en conserv una opinió immillorable: bones persones, tant els soldats com la gent civil.

**– Frisaves que et llicenciassin?**

– Sí. Com quasi tots. Record perfectament quan m'avisaren per retornar a Espanya. El mateix dia des de les línies russes ens enviaren una calabruixada de projectils de morter. Ajupit dins la trinxera pensava en aquell amic meu que caigué el mateix dia que el llicenciaven... Però abans de partir succeí un fet molt interessant. Era el 13 de novembre del 43. Vingueren uns oficials alemanys i el tinent Garcia reuní tota la tropa del nostre perímetre. Eren molts i estaven expectants. El tinent després d'elogiar el nostre comportament ens comunicava que els oficials alemanys ens convidaven a ingressar al cos d'elit de les SS. Ens concedirien els mateixos sou que als alemanys i primes especials. Del nombrosíssim grup que escoltàvem només se n'apunten cinc. Els oficials alemanys partiren decebutos, ni tan sols es despediren.

**– Què ens dius del retorn a ca teva?**

– Són unes emocions difícils d'expressar. Al retorn passàrem per fronteres i ciutats en què hi teníem *madrinas de guerra*. Bastants vingueren a des-

**Quan amb un tren els voluntaris de la División Azul passaven per França els tiraven pedres**

pedir-nos. Dels amics del front i d'elles ens despedíem emocionats. Amb els companys del front de guerra ens abraçàvem amb llàgrimes al ulls. La frase més corrent era: *Hasta nunca. No te olvidaré jamás*. Als anys 90 vaig visitar el sector rus on havia lluitat. Els russos, la gent d'allà, em féu un cas excepcional i em donaren tota casta de facilitats per visitar tot quan volgués. Dins l'estepa russa, enmig d'una immensa capa de neu, hi havia una placa recordant els espanyols que moriren en aquelles terres.

**– Però... no has comptat la teva arribada a ca teva.**

– L'arribada a ca meva fou espectacular. No m'esperaven. Vaig abraçar la meva mare i el meu pare i germans com no ho havia fet mai. El diumenge següent m'agenollava davant el Sant Crist dels Dolors de Manacor per donar-li les gràcies.

Aquest és el diàleg on hem condensat el relat que ens ha comptat durant tot un matí n'Andreu. Un relat de guerra, de sofriments i fets esgarifadors, de penalitats, de l'angoixa mortal que existia a cada banda del front a conseqüència de la bogeria dels homes. És la guerra i les seves conseqüències.

MIQUEL MARTORELL ARBONA



**Seguridad y Limpiezas, S.A.**

Gremio de Albañiles, 14

**Tlfs. 29 50 92 - 29 50 66 - 20 63 11**  
**Pol. Son Castelló 07009 Palma de Mallorca**

## Jaume Mayol Amengual, jove arquitecte

Fa tres anys que acabà la carrera i mig any més tard obria un estudi a Barcelona. El Ministeri d'Educació li concedí una beca per a la tesi doctoral

*Entre els bons alumnes que al llarg d'aquest darrer quart de segle han passat i s'han format en el Col·legi Públic de Montuïri forçosament hem d'esmentar Jaume Mayol Amengual, un jove de 26 anys i que en fa tres que acabà la carrera d'arquitectura a l'Escola Tècnica Superior de Barcelona. Durant aquests darrers anys el trobam estudiant i/o donant classes a llocs tan llunyans com Itàlia o Brasil, tot i no havent aleshores acabat la carrera. I ara, continuant amb la seva dèria que li incita persistentment en l'estudi, amb treballs d'investigació –com ens contarà més endavant– o de preparació de la seva tesi doctoral –que també l'obsessiona–, passa hores esbrinant detalls, fets i realitzacions d'arquitectes que temps passat marcaren una època determinant. Consideram que en Jaume és un jove d'avui, allunyat però de moltes de les extravagàncies que obsessionen bona part de la joventut de la seva edat. Actualment resideix a Barcelona, on comparteix un estudi i despatx amb un company seu, però un o dos caps de setmana compareix a Mallorca. I a Montuïri, en una d'aquestes vingudes, l'hem trobat i s'ha prestat per aquesta breu entrevista.*

– **Jaume: Podries començar co-**



**mentant-nos un poc els teus inicis, la teva primera formació cultural abans de començar la llicenciatura.**

– Vaig néixer el maig de 1976 i de petit vaig fer les primeres passes a Ca Ses Monges. Per cert, un edifici en el qual hi intervingué en Guillem Forteza. Posteriorment vaig estudiar EGB a l'escola *Joan Mas i Verd*, l'altre edifici públic de Guillem Forteza a Montuïri; i el batxillerat, com era cos-

tum aleshores, a l'institut de Lluçmajor.

– **On feres la llicenciatura**

– La carrera d'arquitectura la vaig estudiar a l'Escola Tècnica Superior d'Arquitectura del Vallès -Barcelona-, una escola de la UPC (Universitat Politècnica de Catalunya), no gaire gran i molt familiar, on vaig conèixer una colla de gent amb la qual vàrem travar quelcom més que una simple amistat. Amb ells pas les hores.

– **Encara que sia molt per damunt, conta'ns un poc la teva experiència que podríem dir professional**

– Durant la carrera vaig tenir l'opunitat de gaudir d'una sèrie d'activitats que m'ajudaren a augmentar el bagatge que et proporciona la carrera: vaig poder gaudir d'una beca IAESTE i treballar en un despatx d'un arquitecte a Sao Paulo (Brasil, 1998). Així mateix vaig poder exercir de professor en el curs d'introducció que es fa als recents arribats a l'Escola (tardor 1998). D'altra banda vaig estar estudiant durant un temps a l'escola de *Roma Tré* (Itàlia, 1999). Un cop tornar d'Itàlia vaig combinar l'estudi amb un primer treball, fou en el despatx barceloní d'Enric Batlle i Joan Roig, un estudi amb ressò mundial. Al juny del 2000, ara ja farà tres anys, vaig acabar la carrera, i ja d'immediat se'm va oferir la possibilitat de col·laborar en el despatx de R. Aranda, C. Pigem i R. Vilalta, tres arquitectes que actualment gaudeixen de reconegut prestigi internacional.

– **I ara, on treballes, com, amb qui...?**

– Mica en mica van començar a aparèixer encàrrecs propis, fins el punt que vaig haver de deixar el despatx on treballava. Fou aproximadament l'estiu del 2001, quan, amb un gran company de la carrera, en Raimon, vam decidir obrir un estudi a Barcelona, on encara passam els dies i fins i tot algunes nits.

– **Com vos va en el nou despatx?**

– Fins avui ens ha anat bastant bé,

**BIP** **Super Montuïri**  
**supermercados** Extens assortit  
 Gran varietat de productes d'alimentació

Peix congelat • Carnisseria • Xarcuteria Panaderia •

Fruita i verdura • Begudes • Neteja

I TOTA LA NOVA GAMMA DE "LEADER PRICE"

Av/ Es Dau, s/n

Tlf. 971 64 67 60

Montuïri



no ens queixarem. A finals de febrer, ara que encara és fresc, el Col·legi d'Arquitectes de Catalunya ens va concedir un accèssit per un concurs d'idees per a la construcció d'un estand a l'exposició *Construmat 2003*.

**– Com passes els dies?**

– Fent feina. M'aixec ben prest i me'n vaig a dormir ben tard. Malgrat tot la monotonia no és característica del nostre treball. Dediques les hores a tasques ben diferents: la visita d'obra, el despatx, els clients, el doctorat... Si ets exigent, aquesta feina demana moltes hores. En arquitectura dos més dos per regla general no són quatre, per la qual cosa trobar la solució ideal requereix molta intensitat.

**– Així i tot podràs dedicar algun temps a satisfer les teves aficions.**

– Per a mi la lectura més que una afició és un plaer, i si és acompanyada d'un braser a l'hivern, o d'una bon porxo a l'estiu, millor.

**– Quins són els autors que més et satisfan?**

– Magrada Kafka i Camus, W. Allen i Cortázar, García Márquez i Allende, Javier Marías i J. J. Millás, Quim Monzó i Biel Mesquida, o Miquel Martí i Pol i Llorenç Villalonga. En tot cas crec que és obligatori *Cartas a un joven poeta* de Rainer Maria Rilke o *El lugar de un hombre* de R. J. Sender. I en els temps que correm n'hi hauria a més d'un que no li aniria malament *Si això és un home*, de Primo Levi.

**– Per què Barcelona i no Mallorca?**

– En tot cas Barcelona i Mallorca. (L'accent sobre la i). És possible. No estan tan lluny. De moment tenim projectes tant a Catalunya com a Mallorca. Els estudis també els estic dividint entre aquí i allà. Això exigeix anar i venir constantment.

**– Com iniciaries la investigació...**

– Tot va començar en una telefonada que em feren des de l'Escola on havia estudiat dient-me que si volia, i gràcies al meu currículum, podia aspirar a aconseguir una ajuda del Ministeri d'Educació per a poder desenvolupar la Tesis Doctoral. Aquesta ajuda fou aconseguida ara fa un any. El director de la tesi és en Pep Quetglas, crític d'arquitectura, per cert, i per casualitat també, mallorquí, amb relacions amb Montuïri i que viu

**«La meva intenció principal és la de treure la pols a un dels capítols de la nostra història i mostrar-lo a la llum abans que sigui massa tard»**

a Barcelona. I el títol de la tesi de moment és *L'arquitectura escolar de Guillem Forteza. Del regionalisme al racionalisme mallorquí*.

**– I de les beques que va convocar el Col·legi d'Arquitectes de Balears, què ens dius?**

– D'això volia parlar: d'altra banda,enguany i per primera vegada, el Col·legi d'Arquitectes de les Illes Balears ha convocat unes beques per a la investigació de temàtica variada, relacionada amb l'arquitectura. Vaig pensar que no hi era demés aprofitar-ho. I per sort també em fou concedida. La tasca que faré amb aquesta darra beca d'un any de durada consistirà en recollir tota la informació gràfico-escrita dels edificis en qüestió, la qual cosa suposa un graó inevitable per al futur desenvolupament de la tesi.

**– Podries ampliar-nos un poc més la teva tasca a l'entorn del tema de la investigació?**

– És un tema força interessant, ja que implica temàtica social i arquitectònica alhora. Per tots és conegut el sotrac social que va suposar l'inici del passat segle XX. En aquells moments de canvi la reforma pedagògica fou un tema de capital importància per a les Illes, l'escola de Montuïri no n'és un cas aïllat. En Guillem Forteza, per-

sonatge polifacètic, d'enorme implicació política, fou una figura de gran rellevància per a aquesta reforma, ja que ell fou l'arquitecte director de construccions escolars a les Balears. S'ha de destacar la preocupació sociològica i cultural que demostrà en aquells moments difícils, la seva gran coherència político-ideològica, tan en desús avui en dia; i que fins i tot quedava travada amb una resposta arquitectònica. En tot cas la meva intenció principal és la de treure la pols a un dels capítols de la nostra història i mostrar-lo a la llum abans que sigui massa tard.

**– Voldries afegir qualque cosa?**

– Donar-vos les gràcies per haver pensat amb mi. I esper que d'aquí un temps pugui tornar a explicar-vos més coses del treball que ara acab d'encetar: voldrà dir que la tasca ha arribat a bon port.

*En acabar aquesta breu xerrada amb en Jaume Mayol un se n'adona de l'esforç i dedicació al seu quefer que posen certs joves montuïrers per tal d'obrir-se camí en la vida. Són les futures llumeneres que comencen, han començat un cicle molt diferent, però profitós i saludable per a un poble, el nostre, que, com la majoria, necessita un canvi d'estructures i de conducta.*



**PREFABRICATS**

**Manera**

MATERIALS DE CONSTRUCCIÓ

**FABRICACIÓ DE  
BALUSTRA I  
BIGUES DE TAU LÓ  
IMITACIÓ FUSTA**

**Servei de transport propi per a tota l'illa**

**Magatzem i oficina**

Ctra. Palma-Manacor, km. 28,5 • 07230 Montuïri (Mallorca)

Tifs. magatzem: 971 64 67 44 • 971 64 60 95

Tlf. particular: 971 64 61 73

## Francesc de Borja Moll

L'any 1921 es va entregar a viure a ca'l vicari general de Mallorca, mossèn Antoni Maria Alcover, un jove de 17 anys que venia de Ciutadella de Menorca. S'havien conegut allà a una reunió per mostrar com s'havia de fer per arregar paraules per al gran Diccionari de la Llengua Catalana que el capellà volia fer. En aquella reunió, aquell jove, aleshores un infant de només 13 anys i de nom Francesc de Borja Moll i Casasnovas, ja es va convertir en el corresponsal principal a la seva illa dels col·laboradors del Diccionari.

Francesc de B. Moll al cap de molts anys, amb el seu humor, va recordar que mentre els nins de la seva edat aprenien a tirar la baldafa ell aprenia llatí i jugava amb diccionaris a la biblioteca de son pare i a la del seminari de Ciutadella, obert per a ell tot lo dia a l'estiu.

D'aquella primera amb reunió amb Alcover l'any 1917 i de la incorporació el 1921 a la tasca del Diccionari en va dependre tota la seva vida. Se'n va anar a viure a Palma. En el seminari havia seguit els seus únics estudis oficials, de batxillerat. La resta de la seva formació va ser autodidacta: va aprendre tot sol amb els llibres de la gran biblioteca de lingüística d'Alcover i amb alguns curssets, això sí, dels millors especialistes del món que havien vingut a Mallorca per orientar mossèn Alcover en el Diccionari. Així va tenir a mà uns coneixements de llengua que encara no s'ensenyaven a cap de les universitats on hauria pogut anar. I també va aprendre alemany, italià i francès. Tenia l'exemple de son pare que havia estat una persona culta sense haver tengut estudis i de qui havia rebut l'aptitud per la música i pel dibuix, que li permeté fer els dibuixos de les Rondaies mallorquines.

El jove Moll a la fi va arribar a ser la mà dreta de mossèn Alcover: quan havien arribat als 6.000.000 de fitxes de paraules i havien de començar a treure el Diccionari, el capellà havia quedat tot sol, perquè no s'havia entès amb qui més necessitava per publicar-lo, és a dir, el món cultural, polític i econòmic que més afavoria la llengua catalana, a Barcelona i Mallorca. I a damunt, Alcover després va quedar retut per dos atacs de feridura. Moll va començar millorant l'estil de la part del diccionari que escrivia Alcover i va acabar escrivint-lo tot ell tot sol. Gràcies a ell quan va aparèixer el primer fascicle, el seu alt nivell científic va ser una sorpresa per a tothom, perquè l'estil d'Alcover, immillorable per a les Rondaies, no hauria estat el millor per a una obra com aquella.

Llavors, el 1932, va morir Alcover i Moll obtingué la propietat del Diccionari, de la impremta i de la biblioteca. En temps de la guerra del 1936 i uns quants anys més, no va poder aparèixer cap nou fascicle, per manca de paper i d'electricitat i perquè amb la guerra i la prohibició del català era molt difícil trobar els subscriptors que ja hi havia i fer-ne de nous. Però Moll no s'aturà de redactar-lo i va poder viure gràcies a la impremta i al seu coneixement d'idiomes: en va publicar uns manuals de molt d'èxit, les Rondaies mallorquines d'Alcover, tornà treure la revista del Diccionari d'Alcover i començà un parell de col·leccions de llibres en català, aquests sense gaire benefici.

El primer llibre de la col·lecció *Les Illes d'Or*, l'any 1937, va ser una gramàtica de la llengua catalana. Acabada la guerra, va venir la prohibició de publicar res en català, ni el caticisme de la doctrina cristiana, i Moll seguí publicant la gramàtica i les Rondaies d'amagat. Insistent contínuament contra la censura, que hi havia de donar permís, a poc a poc començà a tornar publicar obres en català. La publicació del Diccionari, es va reprendre el 1949 amb una campanya de propaganda que va fer gratuïtament una empresa de publicitat de Barcelona.

Quan es va restaurar a Palma l'Estudi General Lu'llià, Moll hi començà a fer classes de català, que abans es feien mig d'amagat. S'havien trobat subvencions econòmiques, no oficials, per al Diccionari i el 1962, l'any del centenari del naixement

*moll*



2003, Any  
Francesc de Borja Moll

"Però les  
aigües molles  
foraden les  
dures roques"

*moll*



GOVERN DE LES ILLES BALEARS

[www.uib.es/borja\\_moll/](http://www.uib.es/borja_moll/)

Hotel Rural Es Figueral Nou  
Es Pati de Montuïri

Restaurant

*Diligent servei*

*Amb totes les comoditats*

*Acurada atenció al client*

*Servei de noces i banquets*

Ctra. Montuïri - Sant Joan, Km. 0'7 • Tel.: 64 67 64 • Montuïri



de mossèn Alcover, va acabar la gran obra, amb prop de 10.000 pàgines. Alcover li havia canviat el nom pel de Diccionari Catal, Valencià, Balear perquè l'ajudassin més fora de Catalunya, però a Moll li agradava que li diguessin l'Alcover-Moll.

Una altra obra que va unir Alcover i Moll varen ser les Rondalles Mallorquines d'Antoni M. Alcover, els llibres més populars a Mallorca durant tot el segle XX i que varen mantenir la lectura en català en temps de prohibicions. Moll les va seguir publicant i amb la seva emissió per ràdio, en què ell mateix feia de narrador, va fer que el català tornàs a la ràdio, també en temps de prohibició.

Aquí no s'acabà, però, l'aportació de Francesc de B. Moll al país. El mateix 1962 va promoure el naixement de l'Obra Cultural Balear, que va aplegar públicament tots els esforços per la nostra llengua i cultura i els donà una nova empenta en temps de Franco, començant per les celebracions litúrgiques, de manera que, gràcies especialment a mossèn Alcover i a ell, a les Balears la llengua catalana és legalment oficial i única considerada pròpia i a més amb el nom que reconeix la seva unitat amb la de Catalunya i València, una unitat que és imprescindible per a una llengua d'11 milions de persones.

Per sospesar bé l'obra de Moll com a lingüista, editor i defensor de la nostra llengua, res millor que la seva descripció de la situació en què va pujar vuit fills i va publicar el Diccionari, més de 400 volums d'altri en català, prop de 50 de propis i moltíssims d'articles i conferències, de gramàtica, fesomia regional del català, diccionaris, noms de persona i de lloc, etc: Moll diu que tot ho va voler fer encara que aleshores fos «en una llengua minoritària i sense alfabetització escolar, en un país petit i tancat, en un ambient enrarit per la manca de consciència de poble i per la pressió adversa del poder públic, de l'ensenyament foraster i de tot de factors fonamentadors d'un complex d'inferioritat social.» Perquè va ajudar la seva terra a superar aquestes traves, va rebre la medalla d'or de les Illes Balears i de la Generalitat de Catalunya i fou nomenat doctor honoris causa de les Universitats de Basilea, Barcelona, les Illes Balears i València.

**ANTONI IGNASI ALOMAR**



## Gloses

### Un hivern llarg i molt fred

Dos mil tres és fredorós,  
vaja hivern de neu i fang;  
mos fa un fred rabiós;  
n'hi ha que el troben hermós  
perquè es Puig Major està blanc.

Sa neu va arribar an es Pla  
i ets al·lotets ben contents  
perquè hi pogueren jugar;  
sort que va durar poc temps,  
que es fred és mal d'aguantar.

Sa terra està amarada  
i ragen ets albellons;  
pot esser bona s'anyada  
i haver-hi molts cavallons  
de blat, faves i civada.

Pot ser que no sigui així  
perquè uns no han sembrat;  
n'hi haurà alguns que sí  
i s'aigua els ho haurà negat,  
no hi haurà res per collir.

Això passa an es pagès  
i passa moltes vegades:  
fa molta feina debades,  
sembra molt i no cull res.

*Antònia Adrover*

## Poema

### Casetes esbucades

Les casetes estan esbucades  
i les bigues han passat per ull;  
sense cobro d'aigua ni tronades,  
ara, quan plou, tot queda remull.

Els carretons estan escardats,  
les arades totes rovellades,  
els erers podrits i foradats,  
les bísties mortes i enterrades.

No hi ha solcs plens d'aigua de sínia,  
ni prebers, melons ni cap síndria,  
tot és ordi, civada o blat.

Encara ens queden les carxoferes  
que encarxofen arran les voreres  
i ornamenten un poc el sembrat.

*Josep Miralles Martorell*



## Gloses

### Pensa

Pensa, qui pensa, qui pensa,  
vaig passant jo es meu temps;  
des temps que passa em qued sense  
fins que me'n queda, no gens.

### Desbarat

Sent dolor a dins es cap;  
no és picor ni escarabat;  
tot em sembla un desbarat  
que pica i no fa forat.

*Josep Miralles Martorell*

**Agrimontuiri**  
S.L.



Ctra. Palma - Artá, Km. 28 - 07230 Montuiri  
Telf. 971 161 523 Fax 971 161 524 Telf. 607 301 144

# Les ofenses d'un capellà en el segle XVIII

## El Sr, Bisbe el castigà reclós a ca seva

Fa dos-cents anys a Montuïri, com a molts altres pobles de l'illa hi havia un bon nombre de capellans, d'entre els quals un grapat no disposaven de les condicions morals ni intel·lectuals que s'exigiren anys després. D'aquí que certes coses que passaven a Montuïri, essent-ne protagonista algun clergue, no passassin desapercibudes per la majoria de montuïrers que aleshores habitaven a la vila, i després les comentaven i eren de general coneixement.

Un fet que va passar i del que n'ha romàs testimoni escrit tengué lloc l'any 1714. No precisa de comentari perquè qualsevol lector se'l podrà fer per ell mateix. El transcrivim així com l'hem trobat\* i amb les mancances i deficiències que són de comprendre.

### El Rector al Vicari General

"Esta nit passada comparegué en esta rectoria Bartomeu Gallard, lloctinent de procurador Reial d'aquesta vila donant-me notícia perquè os escrigués a V.S. Molt Hra. de com ahir circa de les 3 de la tarda anant a la seva era i passant per davant de la casa del Rd. Miquel Manera, Pbr. sortí dit Manera Pbr. amb un bastó amb les mans perquè judicava li volia pegar per causa que aquests dies passats demanà diners a Bartomeu Manera, son pare, per raó d'un tros que deu cobrar dit Gallard i que lo tractà molt mal, dient-li que era un infame i moltes altres paraules infamatòries i que si no era sacerdot que veuria lo que faria i després li feu amenaces d'un germà seu que li pondria les raons per ell havent-hi moltes persones presents i que dit ... al respecte que es deu a la dignitat sacerdotal perquè contenir-la(?) de tot lo qual m'ha donat (referències) perquè donàs notícia a V.I.M.S. , quedant en tot a les ordres de V.S. - Montuïri, 3 agost 1714.- Firmat: Miquel Ramonell, Rector".

### Contesta del capellà Miquel Manera

"Atenent a la instància que contra de mi, Miquel Manera, Pbr. de la vila de Montuïri, m'és estat precis haver d'escríure aquestes quatre paraules per manifestar lo que hi ha en la matèria. = Als 2 d'agost del corrent, circa les 4 de



Una de les primeres fotos dels Graons; a principis del segle XX

la tarda sortint de casa encontre al Sr. Bartomeu Gallard, notari lloctinent de dita vila i em donà les bones tardes, i jo el saludí amb la mateixa salut i després li vaig dir: Señor Barrut(?) VM que està resolt a treure mon pare i mon germà de casa? i ell em responguí perquè ho deia i que vaig respondre: Lo any passat passarà mon par i també aquest any digué a dit mon pare que si no el pagava lo diumenge vinent que passaria a fer-li gastos i jo li feu de resposta que mon germà tenia ordre del l'lm. Canonge de aportar-li el censal cada any en sa casa, que ell veia molt bé en acceptar-lo i li faria albara (?) cada any, havent referit mon germà a dit Canonge que havia tengudes pendencies amb dit Gallard sobre certs actes de esponsalis (?) de que mon pare havia fet partit amb ell dels salaris per tres ps. de 8; les quals després d'haver-los cobrades se tardà circa mig any a entregar-li aquells, i quan los hi entregà mon pare li digué que se era tardat, perquè lo havia pagat primer i ell se mogué a majors dient-li que no hi havia res de ver de dit tracto, de que mon pare es picà molt perquè li negà la veritat i després passà a panorar-lo (?) i li hagueren de donar tretze ps. de 8 o tretze lliures per aquest fet per lo M.P.M<sup>a</sup> Verd Carmelita i el Sr. Canonge vist això acceptà dita súplica i després li digué que deixàs estar esta matèria per mercè i dit Gallard digué que no era ver perquè dit Sr. Canonge li havia dit que

cobràs i així Vs. Ms són dos grans embusteros i jo li digué que ell era lo embustero i que havent negat el tracto dels actes no podia parlar de embustero i després me digué que no sabia que em deia i jo li respongué: miràs lo que deia i amb qui parlava, a que feu de resposta: que jo no era capellà, sinó un tronxo de col i jo altra vegada li digué: miràs lo que deia i que no era molt que el qui perd el respecte a son pare el me perdés a mi, ell me digué altra volta: no sabia lo que em deia, responent-li jo: que ningú m'havia vist embriach i passi després per dues o tres vegades a dir-li que era un belitre i per quant jo tenia les mans lligades passava a parlar-me de tal modo dient-me ell després que si algú volia prendre les raons per mi, tant mon pare com mon germà que vinguessin; aquí jo vaig respondre: no volia que mon germà ni mon pare sortissin de casa i així que em llevas de davant.

I això es lo que ha passat amb formals paraules de que don relació a V.S. Ilma. salvo sempre.... etc.

(Firmat) Rt. Manera".

(Algunes línies davall d'aquest escrit hi figura la resolució del Sr. Bisbe amb aquestes paraules:)

"A este Clérigo tráigase luego a casa". (O sia, el Bisbe el castigà reclós a ca seva).

O. ARBONA

\* Arxiu Diocesà de Mallorca



## Març i abril

El març normalment és un mes molt variable. Hi ha dies de bon sol, sense fred, alternant amb dies ventosos amb nigulades, boirades, alguna tempesta, qualque, ja inoportuna, gelada i diferència notable de temperatures entre la nit i el dia. Hi ha nits fredes i dies en què ja cercam l'ombra. A causa d'aquests contrastes molta gent està constipada, hi ha refredats, gripes, al·lèrgies i altres dolences. Es diu que el març és un mes malsà. La dita: Març marçot mata la vella i la jove si pot.

Enguany, però, com que hi ha molta humitat emmagatzemada dins el terreny, aquest març s'ha comportat bé. No hagués estat bo si hagués estat un any de poques pluges, ja que per aquest mes cau bé l'aigua de pluja a tot conreu en general i en particular per a les faveres. Els pagesos sabem que si plou pel març plou faves.

Del seu començament, segons hem vist als mapes del temps, un potent anticicló es va eixamplar abraçant tota la península i la Mediterrània allunyant els niguls o almenys debilitant-los. Al moment que escric fa 22 dies, que, almenys pel pla de Mallorca, no ha plogut i segons els pronòstics el dies assolellats i sense pluges encara duraran almenys tota la setmana. Aquesta estada de cel esbargit, on només s'han vist alguns niguls primers, és el que havíem de menester.

Després d'aquest llarg període de pluges ja era hora de tenir aquests bons dies de bon sol i vent, ja que per eixugar els mollericons va molt bé. I com que el març sol esser ventós aquestes ventades eixuguen. Com que el dia s'allarga als redols on es pensava no poder-ho sembrar, encara que un poc tard, s'hauran arribat a sembrar de blat i ordís de primavera o el que és el mateix de cicle curt. Ara bé, per molt que hagi plogut durant la passada tardor i l'hivern, per l'abril ha de fer unes quantes brusques. El refrany resa així: d'un març ventós i un abril plujós, surt un maig florit i formós i el pagès està gojós.

Cert és que hi ha bastants comellars que encara hi ha moll i hauran de romandre sense sembrar. Però el pagesos vells ja deien que a la llarga la pluja dóna; són pitjors les sequeres que les negades. Si plou molt, com ha succeït enguany, el terreny s'amara, les cisternes s'omplen i tenim garantit el beure aigua de pluja. Les fonts i els albellons brollen, per les síquies i torrents hi corr aigua i es veu tota la vegetació que creix exuberant i el camp alegre.

L'inconvenient d'haver estat tants de dies sense poder treballar el camp s'està en què les feines agràries s'acumulen i van endarrerides, però amb aquest bon temps s'han fetes. S'ha pogut rematar les sembres, sembrar el cigrons, preparar i sembrar

els melons i síndries davall plàstic, i els vinyòvols ho saben: Pel març la vinya podada llaurada i cavada.

També d'entre les moltes feines que s'han de fer aquest mes cal esmentar les patates. Aquestes per Montuïri se solen sembrar en lluna plena de març o bé per la Setmana Santa que dins aquesta sempre hi ha lluna plena ja que la festa de Pasqua se celebra el primer diumenge després de la primera lluna plena de primavera. I essent que la primavera va entrar dia 21 de març, la primera lluna plena entrarà dimecres 16 d'abril i el dia 20 serà el Diumenge de Pasqua. Un poc tard per sembrar les patates però encara hi som a temps.

I ara pel mes d'abril ja la natura sembla es mou. La vegetació que amb el fred aparenta esta aturada, ara, després de la letàrgica hivernal, s'ha desperta, la saba circula i albercoquers, melicotoners, pruneres, cirerers estan en flor i segons quines varietats les han tirades i de la mateixa manera que els ametllers s'han vestits de verdes fulles, tot despert a la vida. El fora vila es posa verd.

SION NICOLAU

## Ferreria Rafel Miralles

Més de 20 anys  
treballant el ferro

Carr. Palma-Manacor s/n • Telf. 971 64 62 88 • Montuïri

SA NOSTRA D'OR

**Sentiu-vos  
còmode en la  
vostra jubilació**

**Domiciliau la vostra  
pensió a "SA NOSTRA"  
i comença a gaudir**



www.sanostra.es

"SA  
NOSTRA"

CAIXA DE BALEARS

## LA FOTO DE MITJAN SEGLE

### A Gràcia

*En aquell temps, abans de 1950, joves d'un i altre sexe gaudien d'anar a passejar els diumenges horabaixa i a peu trescaven mols dels indrets dels voltans de Montuïri. En aquesta ocasió trobam a Gràcia i a un d'aquells penyals aquest grupet que allà anà a fer-se aquesta foto, els quals així els hem destriat: la primera de l'esquerra és n'Antònia Sampol, la germana d'en Tomeu, que està assegut a l'altre costat. El altres dos joves drets són dos soldats que aleshores feien el servei a Gràcia, i les altres dues joves són també dues germanes: na Teresa Mayol, que està dreta i en mig del grup, i n'Antònia, asseguda al costat d'en Tomeu Sampol.*



## Records d'infantesa

### Llançà un gisco

Ens trobam a l'any 1929 quan no feia molt de temps que havien posat el cinema a dalt de cas padrí, ja que abans estava a baix on hi havia un celler. (Ho deia en referència al conegut per Can Sampol, la casa actualment en reforma, confrontant amb plaça, anomenada can Xorri). Entraven per dins una cotxeria on hi havia la taquilla i en el portal de davant on el tio Toni hi tenia taulons, benzina i altres ormeigs, hi posaven una peça ajustada al portal, la qual, ho record molt bé, l'havia feta mestre Temeu Sampol de plaça. A l'enfront s'hi trobava el celler amb unes singulars arcades. Havien hagut de desfer un tros de mitjanada, la feren córrer i allà construïren la cabina. "Ballaven" molt

amples, cap a darrera, perquè dins el celler a més del projector també hi havia una bomba de gas de carbur que la feia funcionar. La gent, els espectadors, no estaven dins el celler, sinó, naturalment, dins el teatre, en el qual, així mateix, n'hi cabien bastants.

En certa ocasió mostraren una pel·lícula —a la que posteriorment li aplicaren el sonor i fou tan dolenta que no l'han tornada projectar— que es deia *Los hijos de nadie*, basada en una novel·la francesa, la qual també estava filmada a França.

Un dels qui anaren a veure-la era un nin conegut posteriorment com "Mestre Pau" (Pablo Simeon de la Paz), qui en esser major fou l'encarregat de la fàbrica de sabatilles

de can March; persona, segons vàrem saber temps després, que provenia de la Inclusa (institució d'acollida d'infants de pares desconeguts), el qual va plorar tot el temps, a llàgrima viva. Dies després li vàrem demanar el perquè i respongué: Perquè jo som com aquests nins. I l'anècdota és que dins el teatre va llançar un gisco.

Estàvem units 7 o 8 al·lots i volíem saber la seva opinió i un de nosaltres, el qui feia de líder, l'estava interpellant damunt una llitera i li demanava: "Tu que saps tantes coses, perquè no ens expliques què és una mare? I ell respongué: "Perquè jo tampoc ho sé" (Mentrestant tothom plorava llàgrima viva, i ell, més fort). Això era el dissabte vespre, i el diumenge hi tornà. Però mai no va poder saber qui fou el seu pare ni la seva mare.

*Relatat per Guillem Ferrer Sampol*



## El nou pavelló esportiu, prest serà un fet

Les obres d'ampliació el camp de futbol van a bon ritme  
La implantació de gespa artificial es durà a terme una vegada engrandit el terreny de joc  
*Es preveu que abans aquest proper l'estiu ja se'n pugui gaudir*



Les obres del nou pavelló esportiu estan molt avançades. Aquest mes passat toren visitades per Gabriel Matas, Josep Gomila i Pere Sampol

Les obres d'edificació del pavelló esportiu en construcció al costat del camp de futbol d'Es Revolt sembla són a punt d'acabar i està previst que aquest recinte es pugui inaugurar abans del proper 25 de maig, com també s'espera que s'hagi duit a terme la implantació de gespa artificial una vegada conclosa l'ampliació i remodelació del terreny de joc a fi que en el començament del tradicional *Torneig de sa Llum* que, com se sap, es juga a principis d'agost, ja es pugui dur a terme en les noves instal·lacions. Seria una data molt apropiada per a la inauguració com també, si no està llest, ho podia ser amb motiu de les festes de Sant Bartomeu.

D'una manera oficial les obres foren visitades el passat 12 de març pel Vicepresident del Govern, el montuïrer Pere Sampol, el Conseller de Cooperació Local del Consell de Mallorca, Josep Gomila, el Batle de Montuïri, Gabriel Matas i altres regidors locals i capdavanters esportius.

Els dos projectes que es duen a terme estan pressupostats al voltant dels

893 mil euros (150.000 per al poliesportiu i 743.000 per al camp de futbol), (148'6 milions de pessetes), dels quals el Consell de Mallorca i dins el Pla d'Obres i Serveis del Departament de Cooperació Local subvenciona el 70%. Repetim: són xifres aproximades.

Una vegada concloses les obres del nou pavelló esportiu es disposarà d'un lloc públic on s'hi podran desenvolupar qualssevol tipus d'esport per als quals es requereixi un espai cobert, com també en cas de necessitat s'hi podran desenvolupar gairebé tots els que ara es realitzen a l'aire lliure, ja que les dimensions del nou pavelló són suficients per una gran majoria d'esports. Com per exemple bàsquet, futbol sala, hoquei damunt patins i molts d'altres que no necessitin dimensions superiors.

Davall la graderia de seients s'hi han construït quatre vestuaris suficientment grans per poder-los emprar els equips que hagin de jugar o que participin en competicions, i també, si és necessari, per als equips de futbol, ja que també hi tenen accés directament des del camp de futbol. Compta també amb un espai per emmagatzemar-hi material.

Unes obres que hauran suposat unes considerables despeses, però essent que el poble sols haurà de desembossar el 30% i en un període d'uns quants d'anys, el dispendi no serà tan difícil de suportar.

O. ARBONA

Levi's

DIESEL

Avirex

Lee

MANIS

L'Almoina, 30 · Tlf. 971 16 84 56
Porreres

AVIA

CAT

ART

adidas

## El Montuïri de 3ª divisió nacional, té quasi la permanència assegurada

Les infantils de bàsquet i els alevins de futbol han guanyat tots els partits aquest mes passat  
 El veterà Joan Barceló, bronze en el campionat d'Espanya d'atletisme de 400 metres llisos

*El desenllaç dels partits de 3ª divisió nacional que s'han donat especialment al llarg de les darreres jornades han obert esperances de salvació. Tot al contrari de mesos anteriors en què tant l'escàs joc que s'oferia com els negatius resultats que s'obtenien feien tèmer pel futur del nostre primer equip de futbol. La reacció dels jugadors, tot i disputar els encontres fora de la vila, ha arribat a temps i ara el futur s'albira esperançador.*

Els resultats del passat mes de març foren aquests:

### FUTBOL

#### 3ª divisió

#### Montuïri, 0 - Sporting Maonès, 2

Els davanters del Montuïri foren inoperants davant la porteria contrària, encara que en els començaments semblava una altra cosa. Els nostres es confiaren massa i sortiren vençuts en un partit gairebé decisiu de cara a

la classificació final. Al dir dels entesos, s'imposa una ràpida millorança si no es vol passar pena al final.

#### Manacor, 1 - Montuïri, 0

Li va suposar molt d'esforç al Manacor doblegar el Montuïri i així i tot sols fou per la mínima en un partit igualat a la primera part, però gairebé dominat pel Montuïri en tota la segona, en la qual féu mèrits per dur-se'n almanco un empat, que fou ben mescut.

#### Montuïri, 1 - Gènova, 0

En un partit de poca qualitat tàctica i tècnica i després d'una primera meitat insuportable, el magnífic gol aconseguit per Miquel Juan mancant 10 minuts per acabar, es pot considerar com el millor i quasi únic fet positiu del partit, que, per altra part, situa el Montuïri en el camí de la permanència.

#### Santanyí, 2 - Montuïri, 3

Després de no haver marcat ni un sol gol en els quatre darrers partits, en el d'aquesta jornada es referen. Així i tot fou un partit dur i dolent en el qual els incidents foren la nota més destacada: 8 jugadors amonestats (2 per bàndol) i els dos entrenadors, si bé el local per dues vegades, la qual cosa l'obligà a abandonar el camp, igual que un jugador santanyiner, també doblement amonestat. O sia, mostrà 12 targes. El Montuïri rebé el primer gol al minut 24 però al 38 empatava i en acabar la primera part ja estaven 1-2. A la segona, encara en marcà un més cada equip. Ah! Després, en els vestidors, el tècnic local agredí l'àrbitre i el deixà inconscient uns minuts.

#### Montuïri, 1 - Poblense, 3

Un resultat negatiu però exagerat, encara que els de Sa Pobla es mostraren superiors, els quals marcaren primer, però "Xus" va igualar l'encontre a la primera mitja hora i així acabà la primera part. A la segona el Montuïri amb un jugador menys expulsat per doble amonestació i amb un camp embassat no pogué contrarestrat la superioritat numèrica dels poblers. Així i tot encara manca lliga i la situació encara és esperançadora.



**LAPIS**

*joies per a tots*

- Taller propi artesanal
- Gran varietat de dissenys i preus
- Certificat de garantia i autenticitat

*Obert 7 dies a la setmana, de 9,00 a 19,00 h.*

Ctra. Palma - Manacor, Km 28 • 07230 Montuïri, Illes Balears  
 Tlf. 971 16 16 00 • Fax 971 64 64 27 • [www.lapis.com.tr](http://www.lapis.com.tr) • [palma@lapis.com.tr](mailto:palma@lapis.com.tr)



**2º Regional**

Montuïri, 2 - Bunyola, 0  
 Petra, 0 - Montuïri, 1  
 Montuïri, 1 - At. Rafal, 1  
 Montuïri, 2 - Cardassar, 0

**Juvenils**

Montuïri, 0 - Petra, 7  
 Soledat, 0 - Montuïri, 1

**Infantils F-7**

Calvià, 5 - Montuïri, 1  
 Montuïri, 4 - Ses Salines, 2  
 Sant Marçal, 5 - Montuïri, 0  
 Montuïri, 2 - Alaró, 8  
 Sant Jordi, 2 - Montuïri, 3

**Alevins F-7**

Montuïri, 5 - Santanyí, 2  
 Montuïri, 3 - Algaida, 1  
 Porreres, 3 - Montuïri, 7

**Benjamins F-7**

Porto Cristo At., 1 - Montuïri, 6  
 Montuïri, 11 - Porto Cristo At. 1  
 Es Pla, 7 - Montuïri, 7

**BÀSQUET FEMENÍ**

**Mini**

Santanyí, 24 - Montuïri Verger, 17  
 Montuïri Verger, 39 - Hispània, 3  
 Inca, 25 - Montuïri Verger, 55  
 Montuïri Verger, 61 - Llosetina, 10

**Infantil**

Eu Mollí 38 - Montuïri Manera, 39  
 Montuïri Manera, 36 - Jov. Mariana, 18  
 Pla na Tesa, 38 - Montuïri Manera, 41  
 Montuïri Manera, 55 - Santanyí, 54

**Cadet**

Montuïri, 42 - Sagrat Cor, 45  
 Santanyí, 43 - Montuïri, 44  
 Montuïri, 11 - Pollença, 26  
 Joan Capó, 65 - Montuïri, 45

**1ª Autònomic**

Llevant Artà, 71 - Làpis Montuïri, 41  
 Lapis Montuïri, 55 - Pollença, 53  
 Campos, 74 - Lapis Montuïri, 40  
 P.G.Llucmajor, 64 - Lapis Montuïri, 46

**ATLETISME**

**El veterà Joan Barceló, bronze en el campionat d'Espanya**

En el transcurs del cap de setmana comprès entre dia 22 i 23 de febrer passat, la ciutat asturiana d'Oviedo albergà, ben exitosament, el XIVè Campionat d'Espanya en pista coberta per a veterans, en el qual el nostre atleta, Joan Barceló Prohens, adscrit al Club "Opel-Felanitx", aconseguí penjar-se la medalla de bronze i poder, així, pujar al podi, havent acabat en tercera posició a la prova de 400 metres llisos. Sumà, d'aquesta manera, un nou guardó nacional per al seu



**L'equip de minibàsquet femení**

Les components de l'equip de mini d'aquesta temporada són aquestes: Començant per l'esquerra (dretes): Encarna Mayol (delegada), Cati Miralles (entrenadora), Antònia Maria Cerdà, Aida Alcolea, Cati Rosselló, Francisca Maria Bennàssar, Francisca Maria Miralles. (Acotades): Rosa Bosch, Guadalupe Linares, Maria Teresa Gomila, Azucena Garcia, Júlia Puig i Teresa Sastre.

palmarès, representant, ara per ara, encara, la categoria de 55 a 59 anys. Enhorabona!

**DUATLO**

**Campionat de Balears**

El campionat de Balears de Duatlo es va celebrar a Montuïri el passat 30 de març amb sortida i arribada en Es Dau. El circuit consistia en donar algunes voles a peu, segons la categoria, des d'allà, i cap a Sa Corono i per davant el cementeri i tornada per la carrera de Porreres, i tot seguit s'aga-

fava la bicicleta. O sia una combinació a peu i amb bicicleta.

Tot i la persistència de la pluja no es va suspendre cap prova. N'hi hagué per a fèmines, juvenils, júnior, veterans, sub 23, promoció i absoluta, aquesta la més important. El campionat de Balears de duatlo, en la categoria absoluta, fou guanyat per Miquel Fernández, de Sant Eulàlia d'Eivissa; el segon fou Miquel Capó, d'Alcúdia; el tercer, Víctor Garcia, també de Santa Eulàlia. Al final el batle de Montuïri va entregar diferents trofeus.

Restaurant

**PUIG DE SANT MIQUEL**



**Cuina mallorquina  
 Forn de llenya**

Ctra. de Manacor, km. 31 • Tlf. 64 63 14 • Montuïri

## Canvis Pastorals

A la primavera de l'any 1999, el Sr. Bisbe va convocar l'Església de Mallorca per a celebrar un Sínode Diocesà. La tasca d'aquest tipus de sínodes de l'Església local és, entre altres, revisar i posar al "dia" la pastoral i la litúrgia. És a dir, estudiar i analitzar la realitat pastoral per intentar interpretar segons els "Signes dels Temps". Aquest treball de reflexió, ha provocat alguns canvis que, a poc a poc, hem d'introduir en les diverses parròquies que formen la diòcesis de Mallorca.

S'ha vist que celebrar un funeral a les misses del dissabte i del diumenge no es aconsellable, ja que romp tota la línia pastoral pròpia de l'Eucaristia Dominical, l'homilia no es la pròpia d'una missa de difunts, les lectures són les corresponents al diumenge, etc...

El sínode convida tots els sacerdots a introduir aquest canvis, per tal que els fidels se n'adonin de la diferència que hi ha entre una Eucaristia Dominical i una missa de "Requiem", ja que el seu missatge és diferent.

El nostre Arxiprestat del Pla, que està integrat per les parròquies de diferents pobles, ha acordat aplicar la no-



va pastoral recomanada per l'esmentat Sínode.

Així doncs, a partir de Pasqua, també nosaltres, haurem d'introduir aquest canvi. En conseqüència no es podran celebrar funerals en dissabte ni en diumenge. Sols en alguns casos molt especials es podia fer alguna excepció, prèvia consulta al Consell Parroquial i a l'Arxiprestat.

Vos agrairíem que colliguéssiu aquest canvi de pastoral amb aprecí i, esforçant-nos per entendre que es fa per millorar la pastoral, ja que l'objectiu es fer-la més entenedora i celebrar com toca la pastoral dominical. Anirem explicant les diferències perquè tots ho puguem entendre.

Esper que els montuïers fem un esforç per acceptar aquests canvis amb generositat. Sabem que costa acollir les novetats, però confiam que serà la solidaritat amb la pastoral del nostre Arxiprestat del Pla i també amb la pastoral diocesana el que motivarà que aquest canvi serà acollit.

Vos agreesc, anticipadament, la vostra col·laboració ja que sens dubte compt amb ella com sempre ho he fet.

**EL RECTOR**

### Acte Penitenciar

Per una millor vivència de les festes de Pasqua, convidam a la participació de l'acte de la reconciliació que farem el divendres dia 11 d'abril a les 20'30h.

### Reunió Pre-baptismal

Convidam tots els pares i padrins dels infants que pensin batejar-los entre els mesos: abril i maig a una reunió preparatòria el divendres dia 25 d'abril a les 21'00h a la rectoria.

### Col·lecta del Seminari

La col·lecta solidària amb el Seminari de Mallorca fou de: 156,50 Euros (26.039 pessetes) Gràcies per la vostra col·laboració

### Supressió de la missa amb els nins

Aquest mes d'abril i degut a la coincidència de les vacances pasquals amb la celebració de la missa per als nins, se suprimeix. El proper mes de maig ja se celebrà el diumenge que anunciarem a **Bona Pau**.

## Horari de la Setmana Santa i Pasqua de 2003

### Dia 13 d'Abril: Diumenge del Ram

11'30h Benedicció dels rams a les Tres Creus  
 Processó litúrgica dels rams i Eucaristia.  
 17'30h Via Crucis a la Parròquia.

### Dia 16 d'Abril: Dimecres Sant

19'30h Concelebració eucarística amb el Sr. Bisbe a la catedral.

### Dia 17 d'Abril: Dijous Sant. Dia de l'amor fratern

20'00h Sopar del Senyor  
 Processó. Vetlla de Pregària davant la Casa Santa.

### Dia 18 d'Abril: Divendres Sant. Dia de Passió

20'00h Passió de Senyor, davallament i processó.

### Dia 19 d'Abril: Dissabte Sant. Vigília Pasqual

20'00h Eucaristia Pasqual: Benedicció del foc nou i renovació baptismal.

### Dia 20 d'Abril: Diumenge de Pasqua

10'30h Processó de l'encontre i Eucaristia

### Dia 22 d'Abril: Festa al Puig

9'00h Concentració a la plaça i partida a peu cap al Puig  
 11'00h Celebració de l'Eucaristia: Presidirà i predicarà el Pare Joan Brulles



## Demografia

**Març de 2003**

### Naixements

Dia 26.- Amador Mestre Verger, fill d'Amador i de Joana Maria.

### Defuncions

Dia 14.- Bartomeu Isbert Manera "Isbert", casat, de 70 anys.

Dia 14.- Nicanor Villar Cuenca "Nicanor", fadrí, de 56 anys. (A Palma).

Dia 16.- Miquel Font Siurana (de Petra), casat, de 81 anys.

Dia 24.- Maria Garau Miralles "Botet", viuda, de 89 anys.



## Temps passat

**10 anys enrere**

**Abril de 1993**

### N'Aina Socias, a Ciutat

A finals d'aquest abril, Aina Socias Miralles, qui per espai de 12 anys havia estat l'administradora de **Bona Pau** ens va haver de deixar per ingressar a una residència a Ciutat degut a la seva minusvalidesa. Una baixa que sentírem molt.

**25 anys enrere**

**Abril de 1978**

### "Els carrers de Montuïri"

Sota aquest títol aquest abril va sortir a llum el treball de Joan Miralles i Monserrat sobre la nomenclatura dels carrers de Montuïri, el qual feia notar que alguns dels carrers que s'havien posat abans del segle XIV perduren encara.

**50 anys enrere**

**Abril de 1953**

### Amb mantilla a la processó

A la processó del Dijous Sant de 1953, dia 2 d'abril, es va comentar en to humorístic que algunes joves del poble hi assistiren ben pentinades i amb el cap cobert amb *mantilla*, precisament després d'haver fet el sermó don Miquel Moncadas, qui després fou Bisbe de Menorca i de Solsona.

**100 anys enrere**

**Abril de 1903**

### Montuïri, a la zona notarial de Porreres

A la sessió de l'Ajuntament de dia 14 d'abril de 1903 i a resultes d'una reforma de zones de notaria, es va acordar, després d'examinades totes les circumstàncies, que el terme de Montuïri s'inclogués al districte de Porreres.

## Cuinar en casa

### Panades

#### Ingredients

• 1 kg. de farina fluixa • 200 grms. de saïm • 1/4 litre d'oli • 1/4 litre d'aigua • 1/4 litre de llet • 1/2 culleradeta de carbonat.

#### Elaboració

Una vegada mesclats tots els ingredients es fa la pasta i si surt un poc blana s'hi pot afegir un poc de farina. Se li dona forma de panada, s'omplen de la carn que es creu convenient i es col·loca la tapadora. I ja es poden enforar.

### Rubiols

#### Ingredients

• 5 vermells d'ou • 1 clara • 300 grms. de sucre en pols • 200 grms. de saïm • 1 tassa d'oli • 1 tassa de suc de taronja • 1 copa de mistela • La farina fluixa que es begui.

#### Elaboració

Amb tots els ingredients s'elabora la pasta, s'aprima i es fan els rubiols de la manera tradicional. I s'omplen de confitura, brossat o altre element.

**SEBASTIANA RIBAS "XORRI"**



La família fent les panades l'any 1999

## Pluviometria

**Març de 2003**

Dia 27	2'7 litres m <sup>2</sup>
" 28	3'0 " "
" 30	6'5 " "
<b>Total</b>	<b>12'2 litres m<sup>2</sup></b>

## Apotecaries

6 abril Vilafranca	20 abril Montuïri
13 " Ariany	27 " Petra

## Glosa

### El nostre poble

Montuïri és un poble d'entrades de tots es vents; li han fet carrers presents començant pes de Sa Trona.

Es Major, de pedra nova, per això és molt lluent; des molts que tenen pendent i si no tens motor potent no puja i sempre redola.

Es nostre batle té cosa sempre per dir-ho a sa gent, és molt bon home i valent i no s'atura de fer obra.

Des futbol fins a s'escola, això és s'amplària des poble; tot quan hi ha és obra nova perquè li han llevat tot lo vell.

**AMADOR FONT**

**VERGER**

MATERIALS DE CONSTRUCCIÓ

Ctra. Montuïri a Porreres, Km.1 • Tel. 971 646 695 • Fax 971 161 503

**MONTUÏRI**



